Språkrådets bruker- og befolknings-undersøkelse

2024

Thomas Karterud, Kristin Rogge Pran, og Mathilde Horvei

Desember 2024
Pnr. C441003093

verian

Innhold

1. Om undersøkelsen
2. Oppsummering av funn
3. Valg av skriftspråk
4. Erfaring med egen målform i møte med det offentlige
5. Holdninger til norsk språk
6. Digitale tjenester og støtteverktøy
7. Kjennskap, inntrykk, bruk og vurdering av Språkrådet

1.

Om undersøkelsen

Om undersøkelsen

Bakgrunn og gjennomføring

Språkrådets hovedformål er å fremme og verne om norske språk, både bokmål og nynorsk, inkludert norsk tegnspråk og minoritetsspråkene, samt å støtte opp under det norske språkets stilling i samfunnet. Det overordnede målet for den norske språkpolitikken er å styrke norsk som fullverdig språk og sikre både det norskspråklige og det flerspråklige mangfoldet.

Denne undersøkelsen kartlegger hvordan det norske språket brukes, oppleves og vurderes i ulike deler av befolkningen. Formålet er å forstå språklige preferanser og holdninger, identifisere utfordringer knyttet til språkbruk, og evaluere hvordan Språkrådets arbeid oppfattes og kan forbedres. Undersøkelsen omfatter også bruk av digitale tjenester og språkverktøy, og gir et bilde av hvordan språkteknologi påvirker hverdagen for både bokmåls- og nynorskbrukere.

Undersøkelsen bygger på en tilsvarende undersøkelse gjennomført for Språkrådet (av Opinion) i 2020, men er betydelig omarbeidet og tilrettelagt for å svare opp Språkrådets behov for innsikt om problemstillinger som er aktuelle for øyeblikket. Rapporten omfatter likevel referanser til 2020-resultatene i spørsmål som er stilt likelydende, men ingen grafiske fremstillinger av de historiske resultatene. Vi viser til Språkrådets arkiv over tidligere gjennomførte undersøkelser for mer informasjon om historiske resultater.

Teknisk informasjon om undersøkelsen:

- Målgruppe: den norske befolkningen, 18 år og eldre.
- Datainnsamlingsmetode: webundersøkelse, der invitasjoner sendes ut på e-post og respondentene besvarer på nettskjema.
- Utvalgskilde: Utvalget er trukket på Folkeregisteret og e-postadressene er hentet fra Statens kontakt- og reservasjonsregister via Verians API-løsning.
- Utvalgsdesign: Bruttoutvalget (før utsendelse) er stratifisert og dimensjonert for å sikre at det blir innhentet tilnærmet like mange svar i hhv. bokmålskommuner, nynorskkommuner, og nøytrale kommuner (inndelt etter offisielt språkvedtak). Dette er gjort for å sikre tilstrekkelig analysegrunnlag for mer detaljerte analyser blant nynorskbrukere, som normalt vil være begrenset i antall dersom utvalget trekkes rent tilfeldig og proporsjonalt.
- Utsendelse og respons: Totalt ble 30 100 personer invitert til å besvare undersøkelsen, hvorav 3 767 besvarte, etter én påminnelse. Dette gir en responsrate på 12,5%.
- Gjennomføring: 8. november til 12. desember 2024.
- Representativitet: Resultatene fra undersøkelsen kan betraktes som representative for målgruppen (befolkning 18 år eller eldre) mht. kjønn, alder og bosted i Norge. Se neste side for dokumentasjon av utvalget før og etter korreksjon for utvalgskjeveheter.

Utvalg og representativitet

Utvalgets fordeling på demografiske nøkkelvariable og fordeling korrigert for utvalgsskjevheter

	Demografisk gruppe	Utvalg (besvart)	Utvalg korrigert for utvalgsskjevheter (tilsvarer populasjon)	Avvik (korrigert i resultatene)	Merknader
Er du mann eller kvinne?	Mann	49,3 %	49,8 %	0,5 %	Normale skjevheter som er forventet i utvalgsundersøkelser.
	Kvinne	50,0 %	49,5 %	-0,5 %	
	Ønsker ikke å oppgi kjønn	0,8 %	0,7 %	-0,1 %	
Aldersgrupper (4-delt)	Under 30	9,6 %	18,9 %	9,3 %	
	30-44 år	20,1 %	25,8 %	5,7 %	
	45-59 år	28,7 %	24,9 %	-3,8 %	
	60 år +	41,5 %	30,5 %	-11,0 %	
Registrert språkregion	bokmålskommuner	38,4 %	27,7 %	-10,7 %	Disproporsjonalitet pga. ønsket stratifisering. Dette er korrigert for i resultatene.
	nynorskkommuner	31,2 %	10,1 %	-21,1 %	
	nøytrale kommuner	30,4 %	62,2 %	31,8 %	

Utvalget som har besvart undersøkelsen har en forventet underrepresentasjon av yngre vs. eldre, og en innebygget disproporsjonalitet som skyldes stratifiseringen i utvalgstrekket. Alle disse skjevhetene korrigeres ved hjelp av vekting, og resultatene kan derfor betraktes som representative til befolkingen i Norge mht. kjønn alder og bosted.

2.

Oppsummering av funn

Oppsummering av funn

Valg av skriftspråk og geografiske mønstre

Undersøkelsen viser at 90% av befolkningen velger bokmål og 10% nynorsk når de har muligheten til å velge språk selv (i dette tilfellet for å besvare undersøkelsen). Valgene reflekterer tydelige geografiske skillelinjer: I nynorskkommuner velger flertallet nynorsk (57%), mens bokmål dominerer fullstendig i bokmålskommuner (98%). I nøytrale kommuner er bokmål også dominerende, med 95%.

Språkbruk på jobb og privat

Norsk står sterkt som primært skriftspråk både i jobbsammenheng (89%) og privat (89%). Samtidig brukes engelsk relativt mye i arbeidssammenheng (11%), noe som gjenspeiler internasjonalisering og behov for å kommunisere på tvers av språkgrenser. I privatlivet er andelen som bruker engelsk lavere (5%), mens bruk av andre språk er mer fremtredende (7%). Bruken av dialekt i skriftlig kommunikasjon er stabil sammenlignet med tidligere målinger. Hele 28% av respondentene sier at de alltid eller ofte skriver på dialekt i private sammenhenger, noe som er spesielt vanlig i nynorskkommuner.

Flerspråklighet i familien

Flerspråklighet er økende i norske husholdninger. Andelen som oppgir at familien deres bruker mer enn ett språk, har økt fra 22% i 2020 til 35% i 2024. Dette peker på et mer internasjonalt og språklig mangfoldig samfunn, særlig blant yngre aldersgrupper. Flerspråklighet er mest utbredt i aldersgruppen 30–44 år (38%), noe som indikerer at globalisering og migrasjon spiller en betydelig rolle i utviklingen.

Erfaringer med egen målform i møte med det offentlige

De fleste opplever at det er akseptabelt å bruke sin egen målform i kontakt med offentlige myndigheter (93%). For nynorskbrukere er denne opplevelsen imidlertid noe lavere (84%), og bare 49% av dem oppgir at de får svar på egen målform fra statlige etater. Hele 26% av nynorskbrukerne mener de ikke får svar på nynorsk. Dette avdekker utfordringer i hvordan offentlig sektor ivaretar målformen til en betydelig del av befolkningen.

Holdninger til norsk språk

Det er bred enighet om at norsk språk bør brukes mest mulig i samfunnet, 87% støtter dette. Samtidig uttrykker 61% bekymring for at engelsk brukes for mye i situasjoner der norsk kunne fungert like godt. Dette viser en vedvarende støtte til norsk språk, men også en tydelig bekymring for språkets stilling i møte med økt bruk av engelsk.

Digitale tjenester og språkverktøy

Bruken av digitale tjenester uten norsk språkstøtte har gått noe ned siden 2020, fra 49% til 44%. Dette kan indikere en forbedring i tilgjengeligheten av norsk språk i digitale tjenester. Innebygd korrektur i skriveprogrammer er det mest brukte verktøyet, og vurderes som svært nyttig av 83% av brukerne. Språkrådets nettsider har færre brukere, men vurderes som nyttige av 52% av dem som benytter dem. Samtidig viser rapporten at nynorskbrukere ofte må ty til bokmål i situasjoner hvor nynorsk ikke støttes, for eksempel ved søk på nettet eller i kontakt med offentlige tjenester.

Kjennskap og vurdering av Språkrådet

Språkrådet har høy kjennskap i befolkningen, med 87% som oppgir å kjenne til virksomheten. Likevel er det kun 7% som kjenner Språkrådet svært godt. Inntrykket av Språkrådet er i hovedsak positivt, med 92% av brukerne som mener at organisasjonen gjør en viktig jobb, og 81% som anbefaler Språkrådet til andre. Bruken av Språkrådets tjenester er størst blant nynorskbrukere, noe som gjenspeiler målgruppens behov for støtte i språkarbeid.

3.

Valg av skriftspråk

Valg av skriftspråk

De som besvarte undersøkelsen valgte først målform (bokmål eller nynorsk), og fikk deretter spørsmålene presentert på den målformen de ønsket seg. Dette språkvalget kan tolkes som en sann/ valid atferdsindikator på foretrukket målform i befolkningen. 10% valgte å få spørsmålene og besvare undersøkelsen på nynorsk og 90% på bokmål.

Språkvalget samstemmer også i stor grad med den geografiske inndelingen i hhv. bokmåls- og nynorskkommuner. Blant de som er bosatt i nynorskkommuner valgte 57% nynorsk, noe som bekrefter at kommunens valg av målform er godt forankret i befolkningen (majoriteten). I bokmålskommunene velges bokmål av 98%, mens de nøytrale kommunene (nettopp) befinner seg i en mellomposisjon der 95% velger bokmål/ 5% nynorsk.

Undersøkelsen viser at 89% primært bruker norsk som skriftspråk på arbeidsplassen, hvorav 82% bokmål og 7% nynorsk. En andel på 11% benytter primært engelsk som arbeidsspråk, og 1% andre språk. Blant de som er bosatt i nynorskkommuner er det like mange som primært benytter nynorsk som arbeidsspråk som bokmål (hhv. 47 og 47%). I bokmålskommunene benytter ingen nynorsk, mens 3% av de som er bosatt i nøytrale kommuner (i all hovedsak større sentrale kommuner/ byer) primært benytter nynorsk som skriftlig arbeidsspråk.

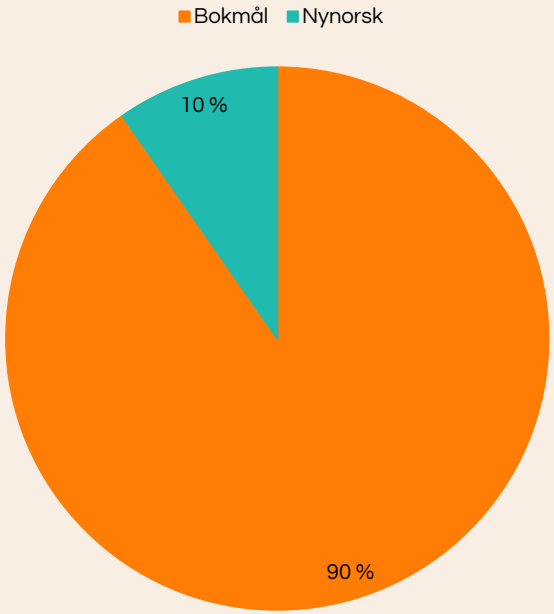
Andelen som primært bruker norsk når de skriver privat ligger også på 89%, med henholdsvis 80% primært bokmål og 9% primært nynorsk. Her er andelen som bruker engelsk betydelig lavere (5%), mens andelen som bruker andre språk er betydelig høyere (7%).

Bruken av dialekt i skriftlig kommunikasjon i private sammenhenger er like utbredt som før. Undesøkelsen viser at 28% av befolkningen alltid eller ofte bruker dialekt i skriftlig kommunikasjon i private sammenhenger. Dette er samme resultat som i 2020-undersøkelsen. Bruken av dialekt i skriftlig kommunikasjon privat er betydelig mer utbredt i nynorskkommuner, hvor 47% oppgir at de bruker dialekt i skriftlig kommunikasjon privat.

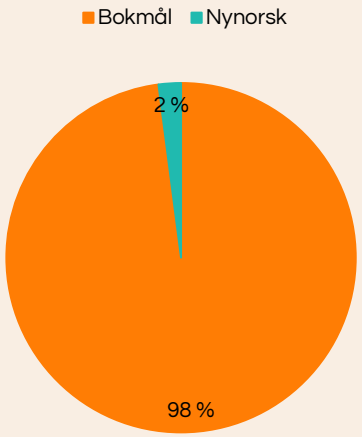
Betydelig flere oppgir at de benytter mer enn ett språk (i sin familie). Nå viser undersøkelsen at 35% er helt eller ganske enig i den fremsatte påstanden «I min familie bruker vi mer enn ett språk», mot 22% i forrige undersøkelse gjennomført i 2020. Flerspråklighet er noe mer utbredt blant unge voksne i aldersgruppen 30-44 år (38%).

Valg av målform for å besvare undersøkelsen

Etter språkregion

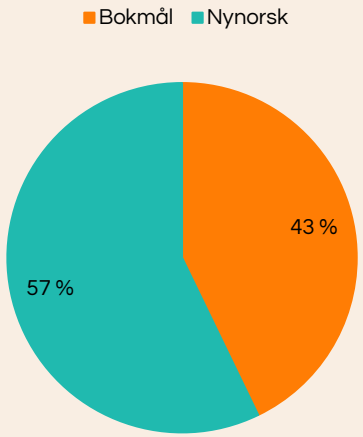

Bokmålskommuner

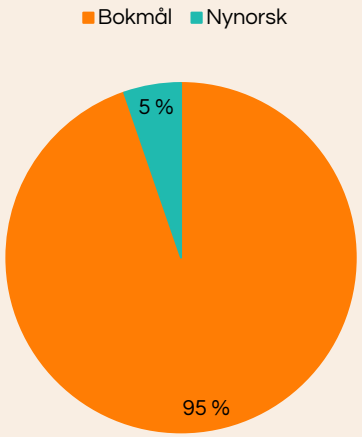
Filter: Registrert språkregion = bokmålskommuner

Nynorskkommuner

Filter: Registrert språkregion = nynorskkommuner

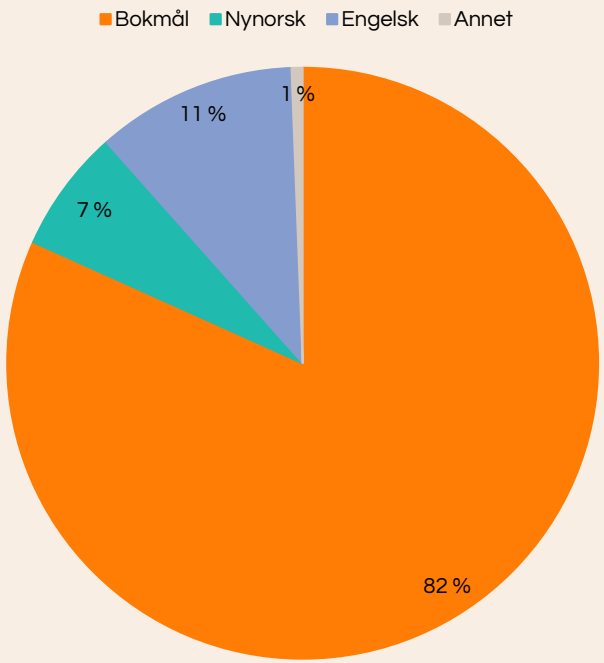
Nøytrale kommuner

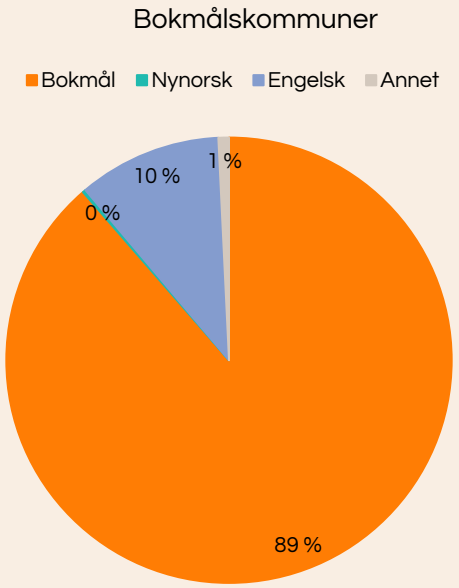

Filter: Registrert språkregion = nøytrale kommuner

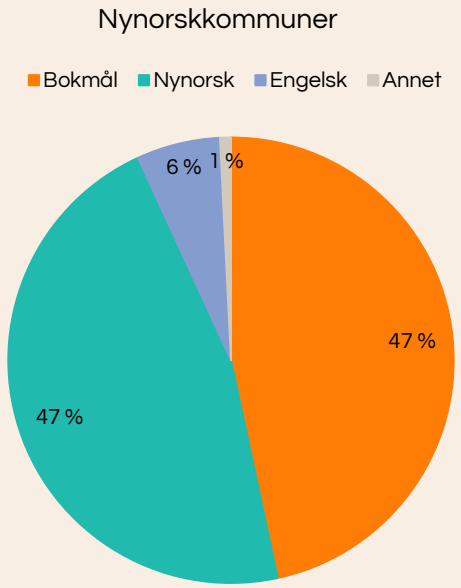
Skriftspråk i jobbsammenheng

Hvilket skriftspråk bruker du mest når du skriver i jobbsammenheng?

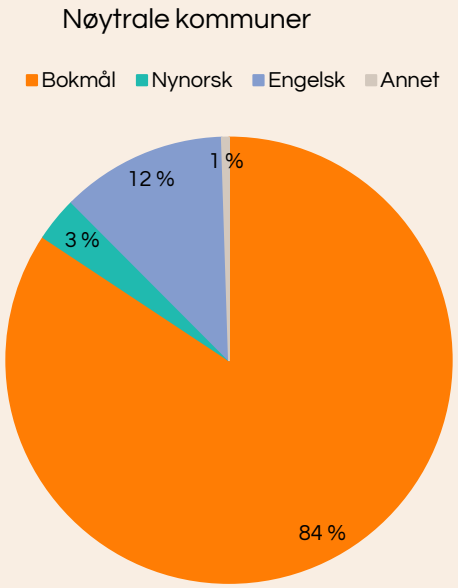

Filter: Registrert språkregion = bokmålskommuner

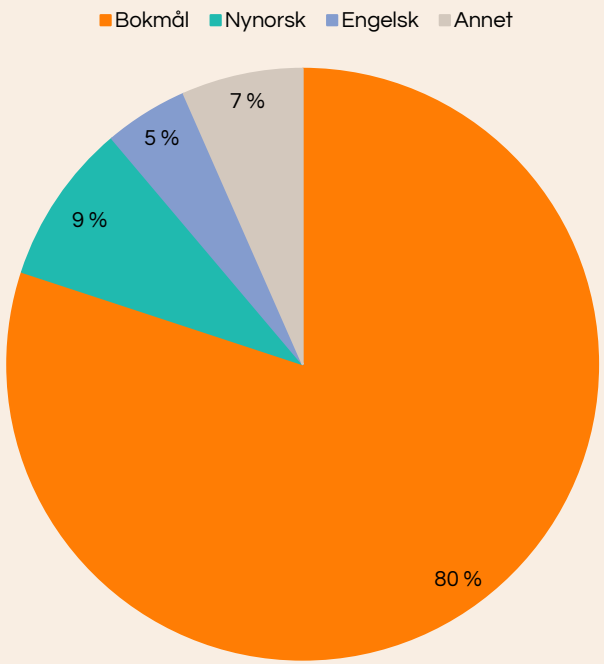
Filter: Registrert språkregion = nynorskkommuner

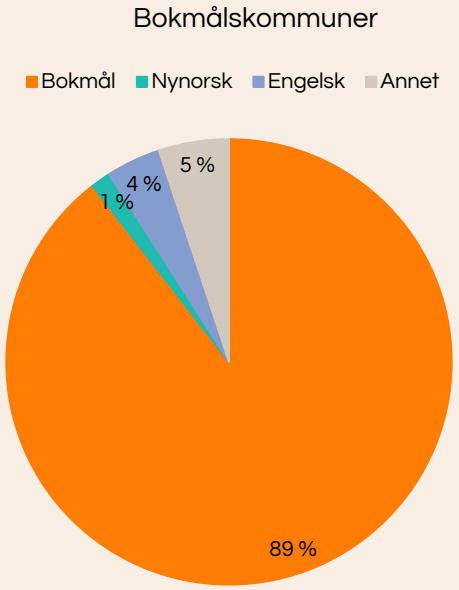

Filter: Registrert språkregion = nøytrale kommuner

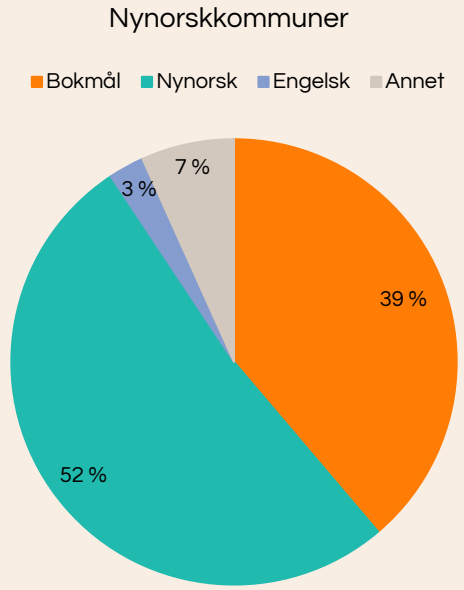
Skriftspråk privat

Hvilket skriftspråk bruker du mest når du skriver i privat sammenheng?

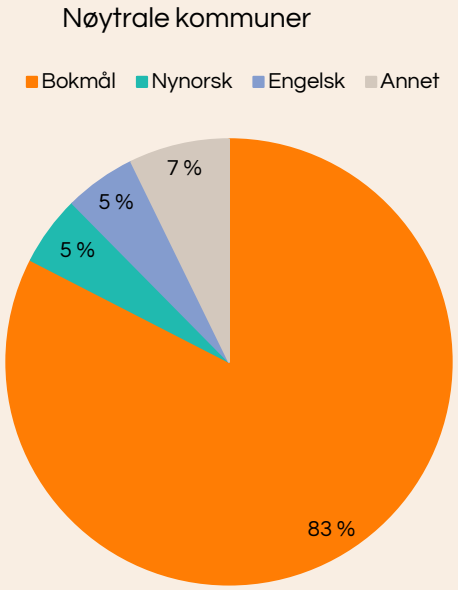

Filter: Registrert språkregion = bokmålskommuner

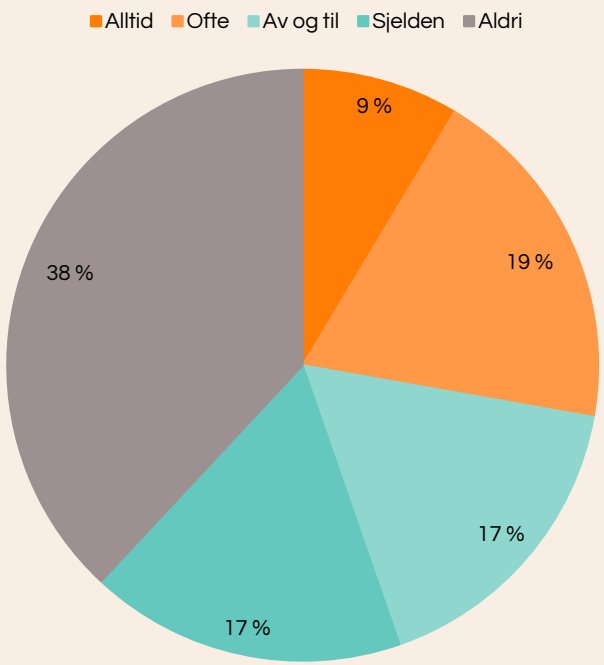
Filter: Registrert språkregion = nynorskkommuner

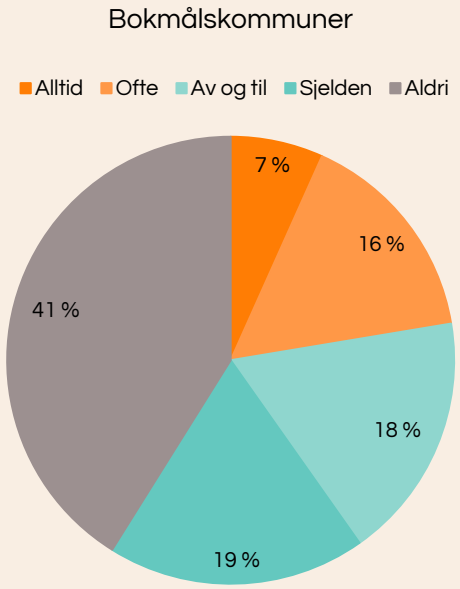

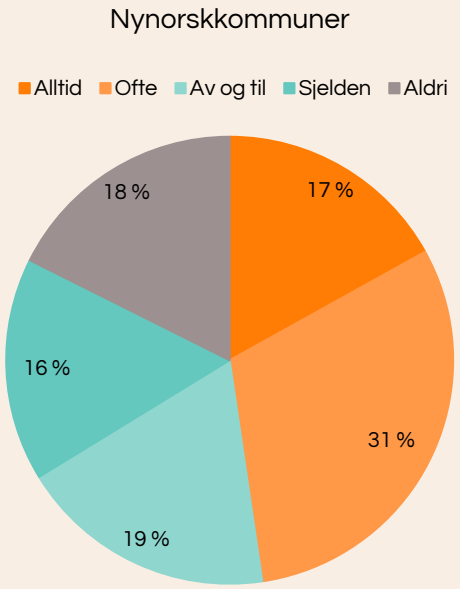
Filter: Registrert språkregion = nøytrale kommuner

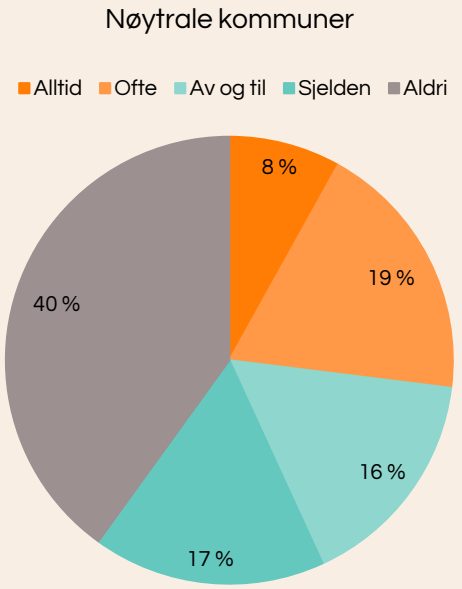
Dialekt som skriftspråk privat

Hvor ofte skriver du på dialekt i private sammenhenger (til venner, på sosiale medier osv.)?

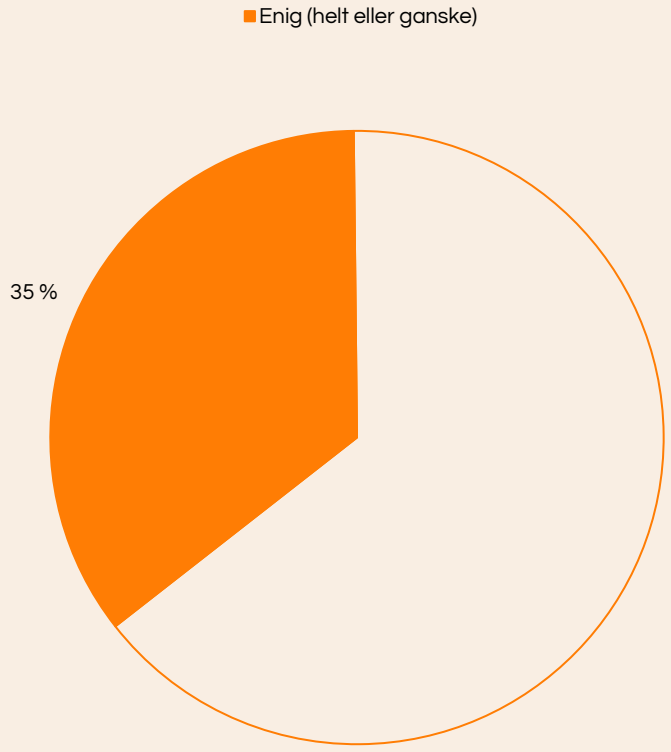

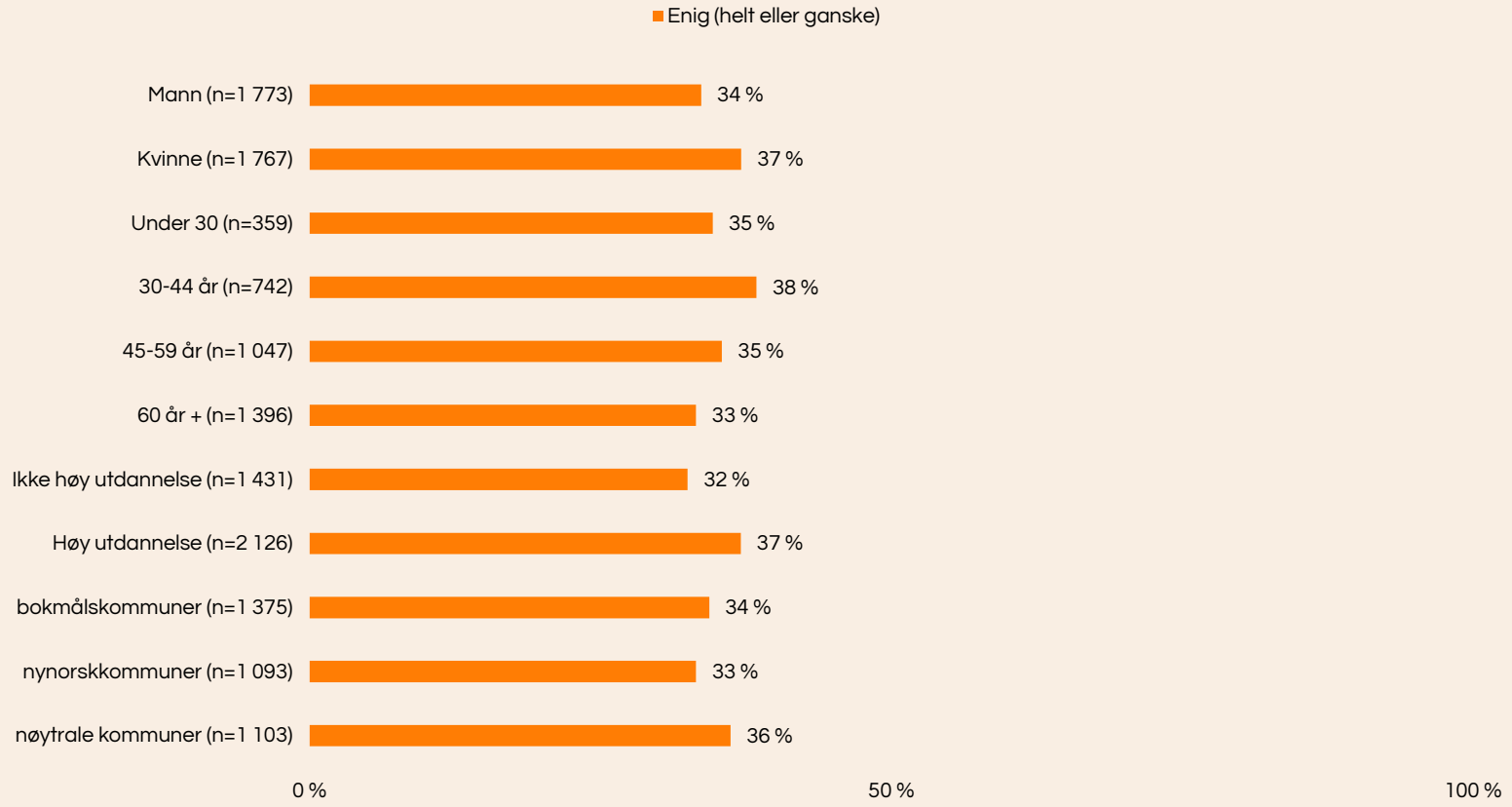

Bruk av språk

I min familie bruker vi mer enn ett språk - (påstand og grad av enighet)

4.
Erfaring med egen målform i møte med det offentlige

Erfaring med egen målform i møte med det offentlige

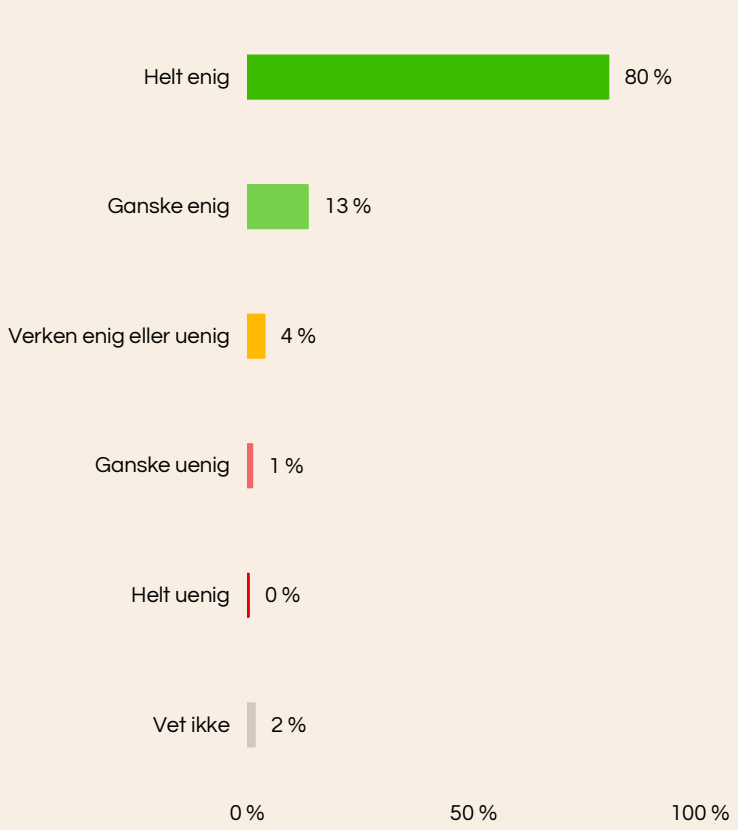
Andelen som opplever at det er godtatt og bruke egen målform i kontakt med det offentlige er uendret siden forrige undersøkelse. De aller fleste opplever at det er godtatt og bruke egen målform i kontakt med det offentlige (93% enig, hvorav 80% helt enig og 13% ganske enig, vs. 92% enig i forrige undersøkelse). Blant de som primært bruker nynorsk som skriftspråk er det færre som opplever at det er godtatt å bruke egen målform i kontakt med det offentlige (84% enig, hvorav 50% helt enig og 34% ganske enig). Dette reflekteres også i nynorskkommuner, hvor vi tidligere har sett at flertallet velger nynorsk (87% enig, hvorav 62% helt enig og 25% ganske enig).

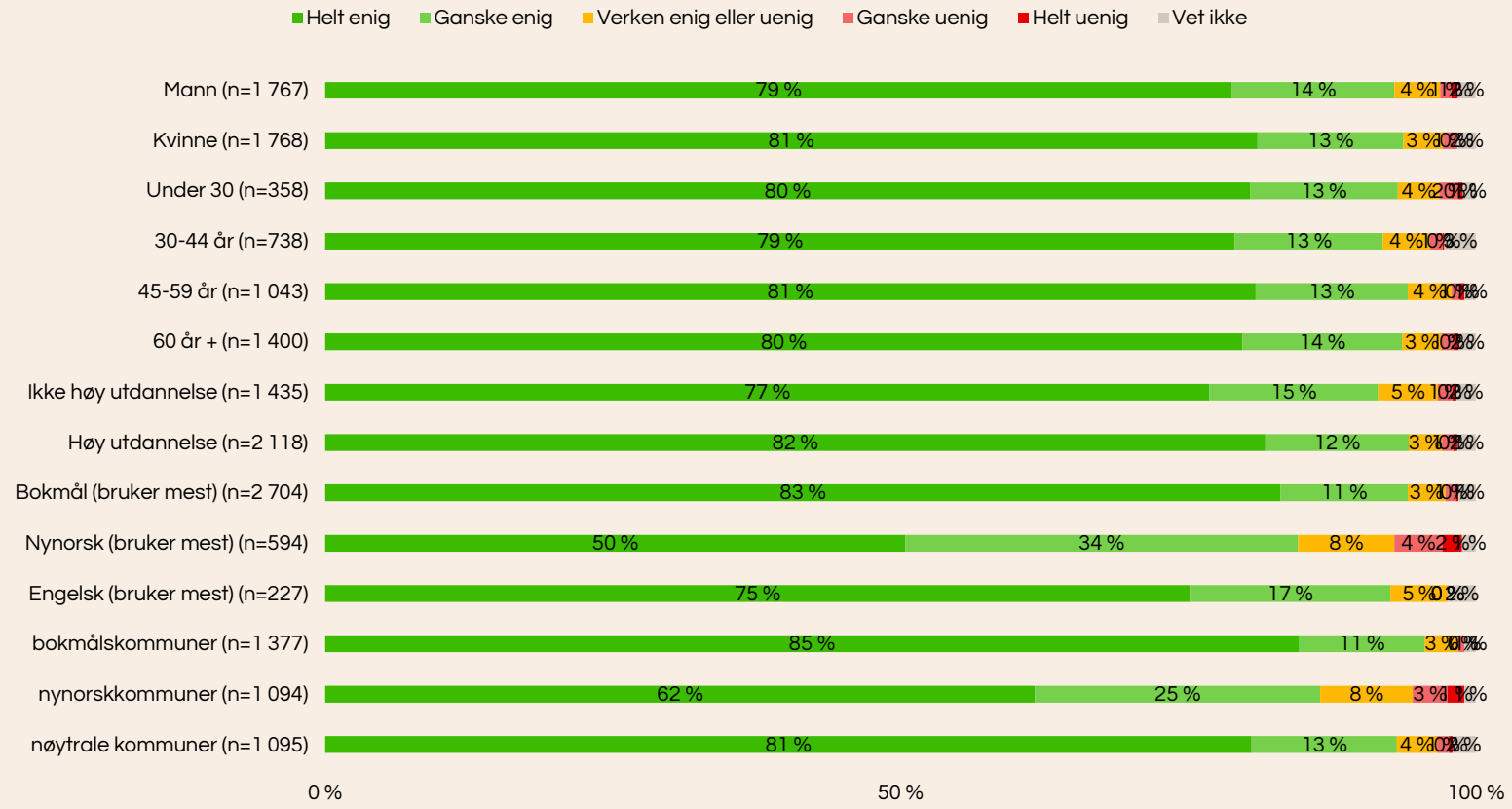
Et stort flertall på 83% av befolkningen opplever at de får svar på sin egen målform i kommunikasjon med statlige etater (63% helt enig og 20% ganske enig), men dette gjelder primært bokmålsbrukere. Blant nynorskbrukerne opplever bare 49% at de får svar på sin egen målform i kommunikasjon med statlige etater (21% helt enig og 28% ganske enig). Mange nynorskbrukere opplever tvert imot at de ikke får svar på egen målform (26% uenige).

64% av befolkningen opplever at det er lett å forstå skriftlig informasjon fra det offentlige (38% ganske enig og 26% helt enig). Unge under 30 år er i større grad enige i dette (74%) enn de øvrige aldersgruppene.

Erfaring med egen målform i møte med det offentlige

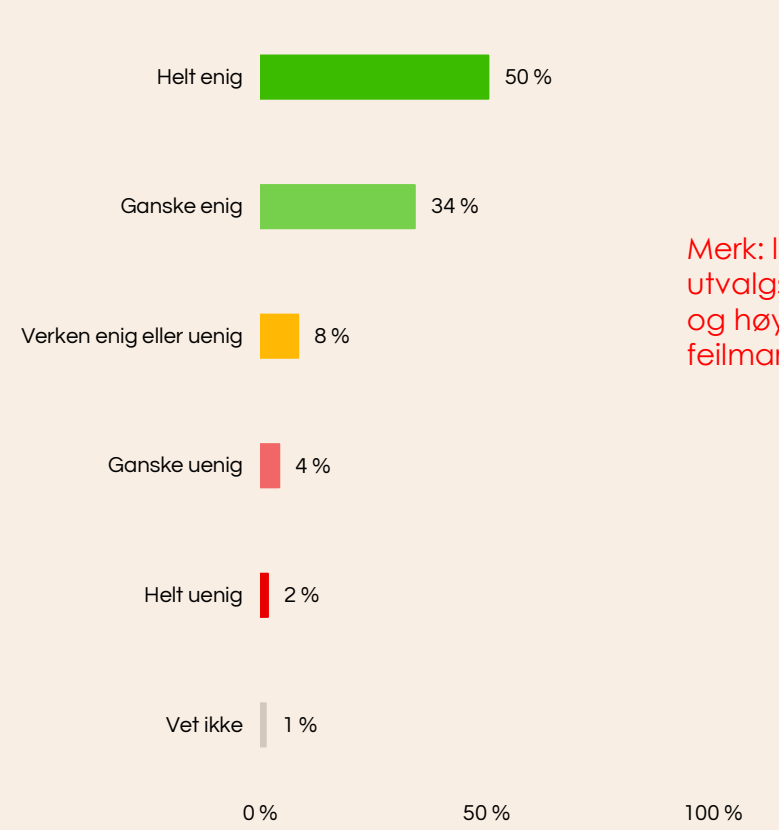
Jeg opplever at det er godtatt å bruke min egen målform (dvs. bokmål eller nynorsk) i kontakt med det offentlige (påstand og grad av enighet)

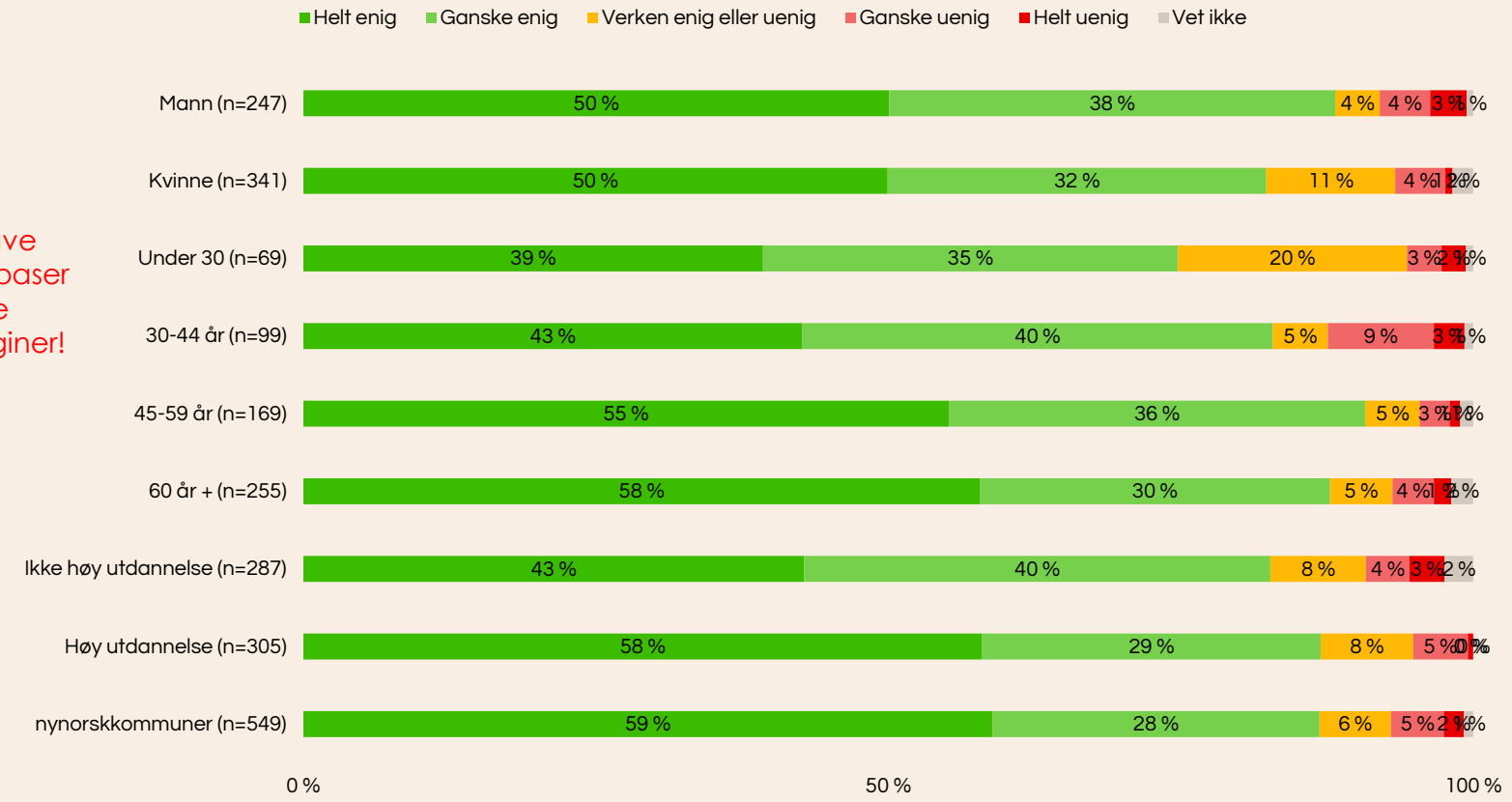
Erfaring med egen målform i møte med det offentlige

De som foretrekker nynorsk: Jeg opplever at det er godtatt å bruke min egen målform (dvs. bokmål eller nynorsk) i kontakt med det offentlige (påstand og grad av enighet)

Filter: Foretrukket skriftspråk (på jobb for sysselsatte, privat for øvrige) = Nynorsk (bruker mest)

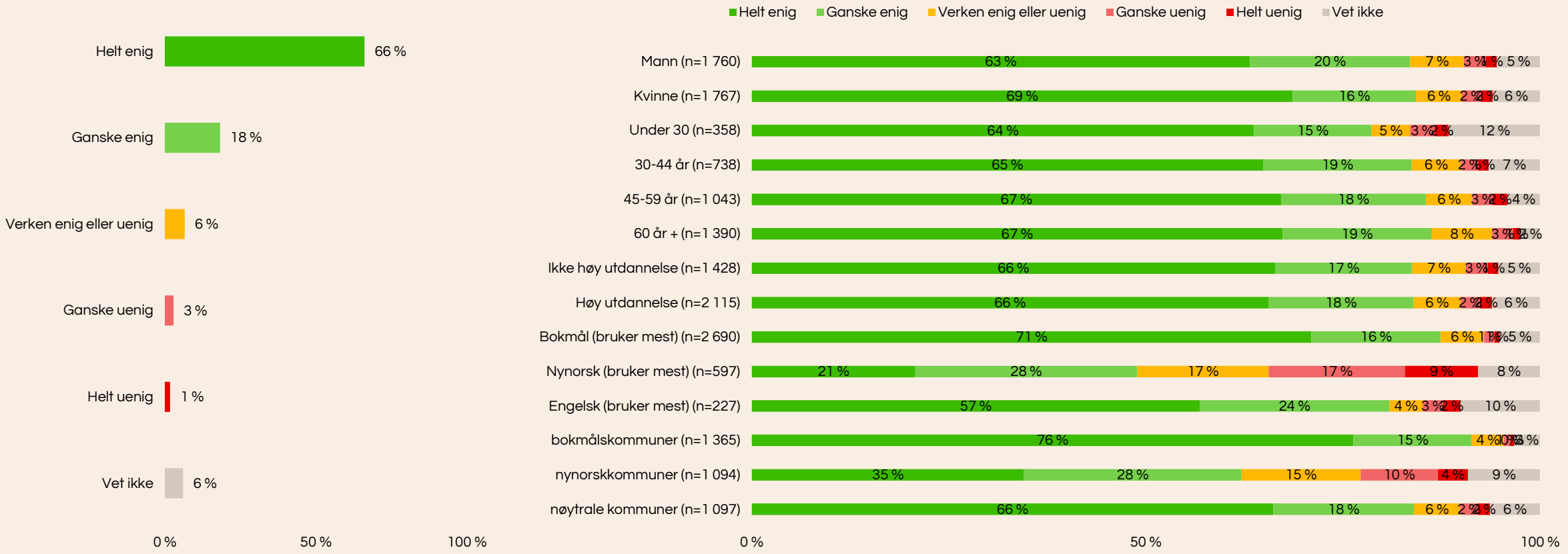
Merk: lave utvalgsbaser og høye feilmarginer!

Filter: Foretrukket skriftspråk (på jobb for sysselsatte, privat for øvrige) = Nynorsk (bruker mest)

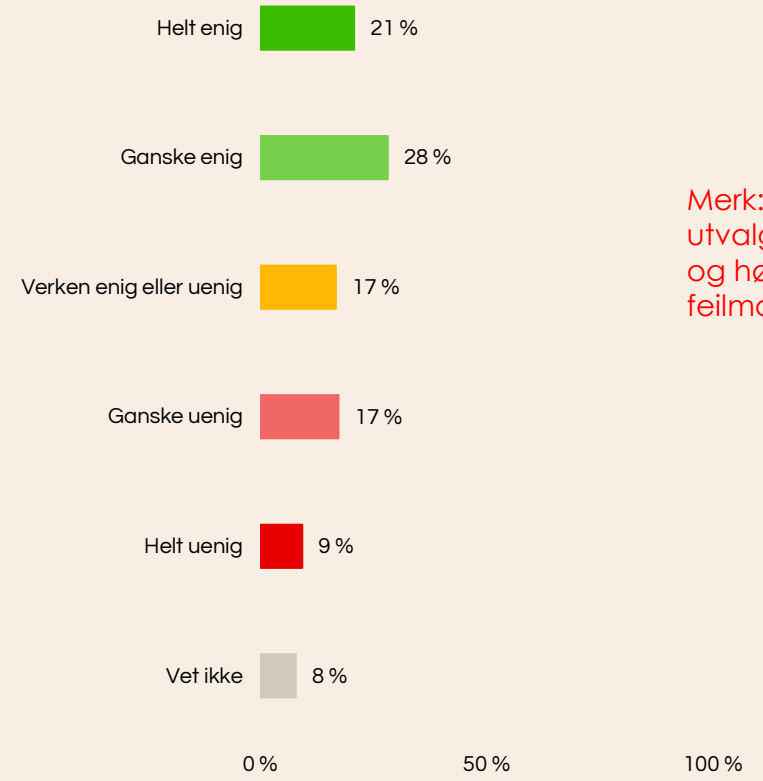
Erfaring med egen målform i møte med det offentlige

Jeg får svar på min egen målform (dvs. bokmål eller nynorsk) fra staten (påstand og grad av enighet)

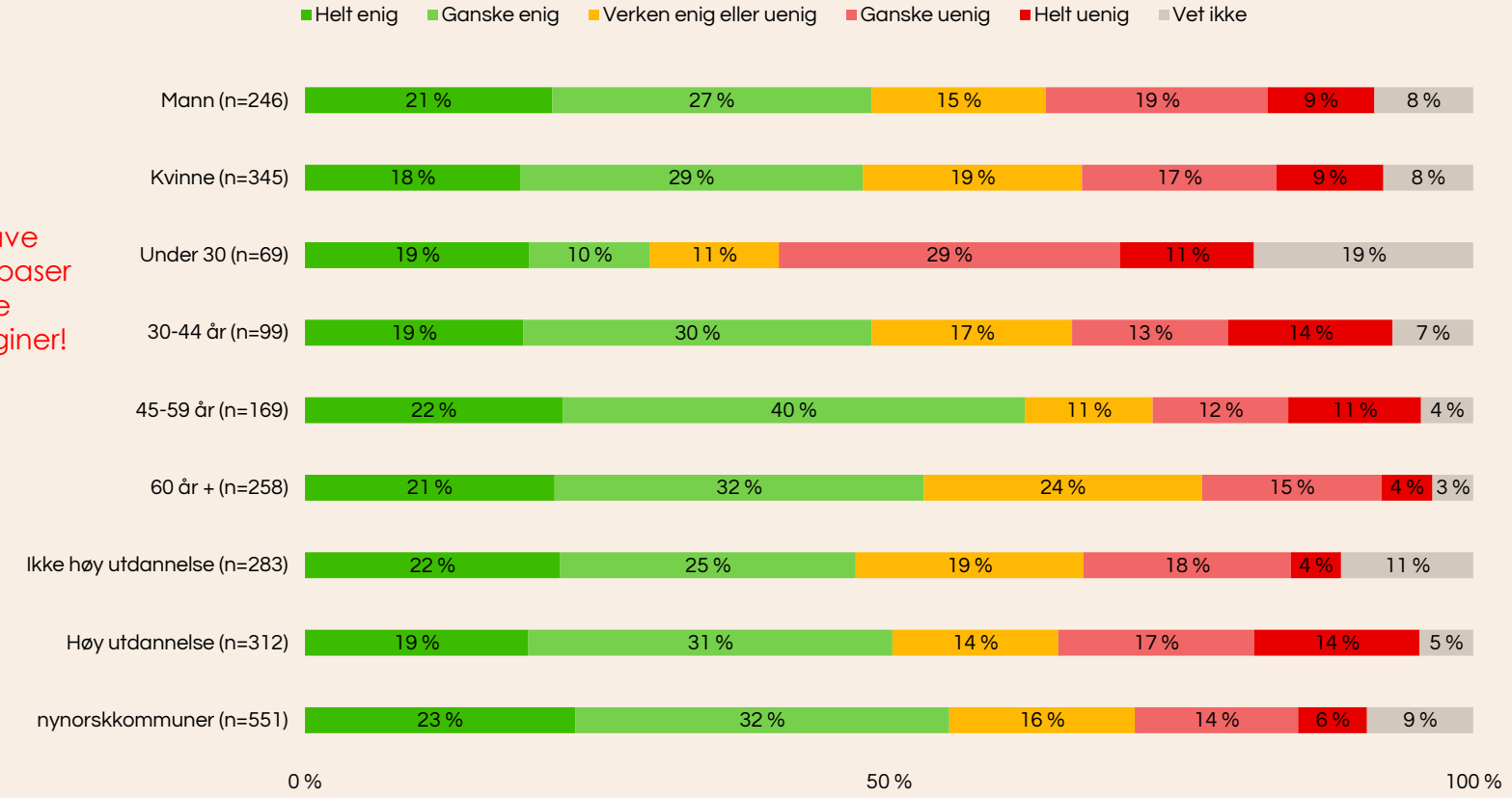
Erfaring med egen målform i møte med det offentlige

De som foretrekker nynorsk: Jeg får svar på min egen målform (dvs. bokmål eller nynorsk) fra staten (påstand og grad av enighet)

Filter: Foretrukket skriftspråk (på jobb for sysselsatte, privat for øvrige) = Nynorsk (bruker mest)

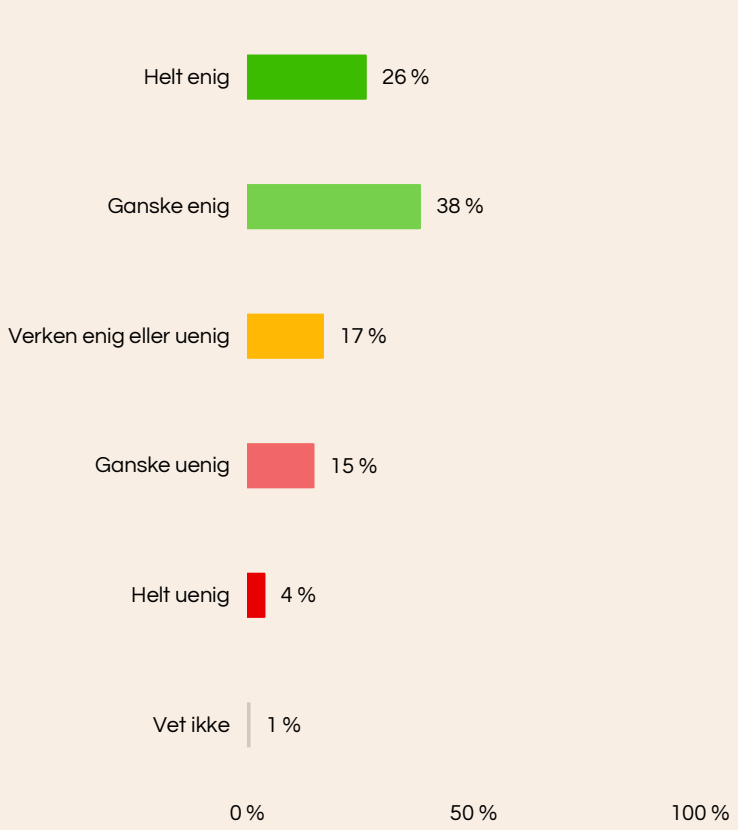
Merk: lave utvalgsbaser og høye feilmarginer!

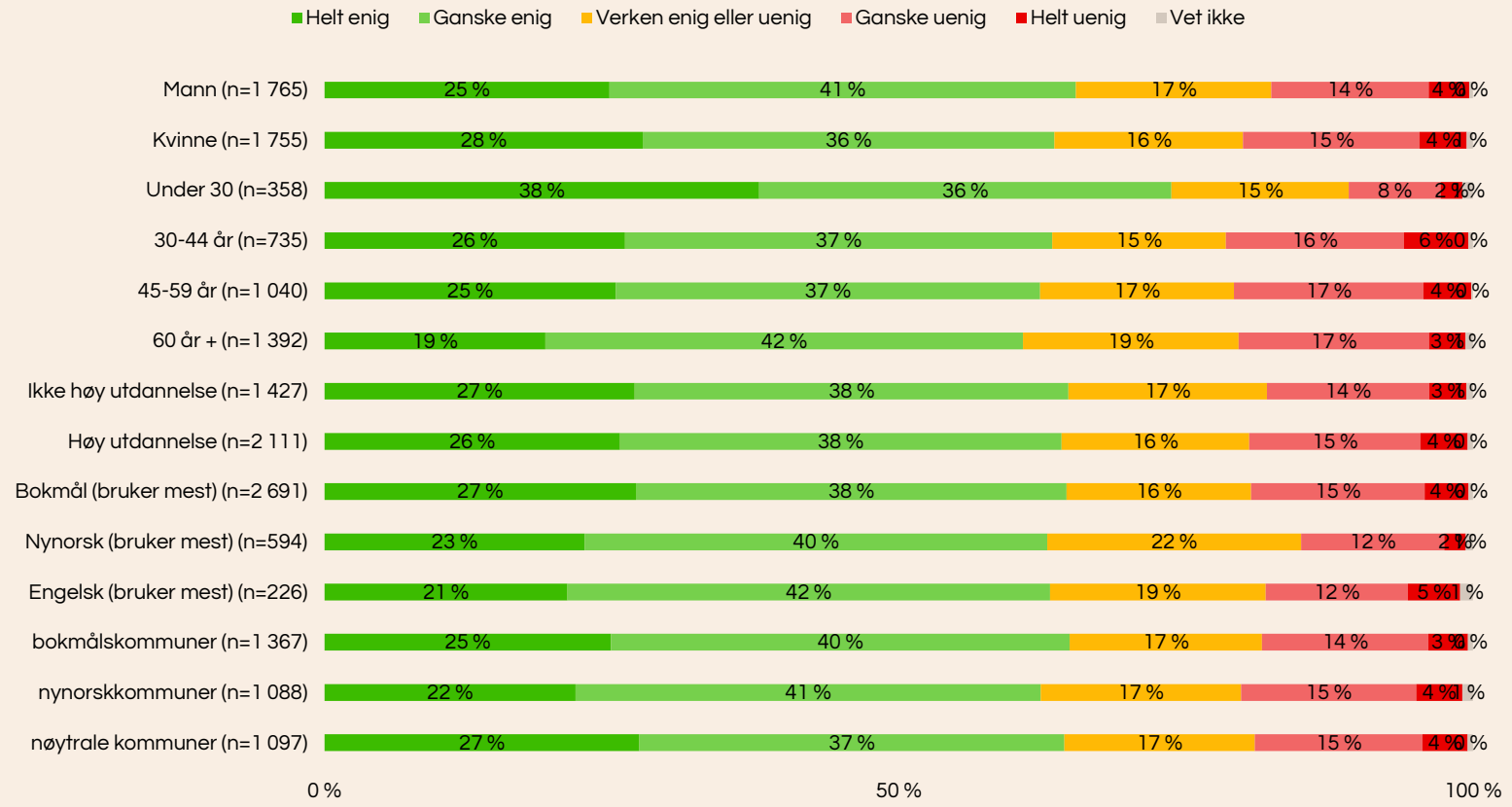

Filter: Foretrukket skriftspråk (på jobb for sysselsatte, privat for øvrige) = Nynorsk (bruker mest)

Erfaring med informasjon fra det offentlige

Skriftlig informasjon fra det offentlige er som oftest lett å forstå. (påstand og grad av enighet)

5.

Holdninger til norsk språk

Holdninger til norsk språk (1/2)

Undersøkelsen omfatter flere spørsmål om holdninger til norsk språk og norsk språkmangfold, herunder spørsmål om enighet i overordnede holdninger til norsk og spørsmål om viktigheten av å kunne bruke norsk i ulike dagligdagse situasjoner.

Når det gjelder overordnede holdninger viser undersøkelsen fortsatt sterk støtte til påstanden om at det er viktig å sikre at norsk brukes i størst mulig grad i samfunnet (87% enige vs. 85% i 2020), og fortsatt sterk oppslutning om påstanden om at stedsnavn er kulturminner som det er viktig å bevare (91% enige vs. 88% i 2020). Derimot viser undersøkelsen av befolkningen er mer delt i synet når vi stiller konkrete spørsmål om holdninger til bruken av engelsk. Et flertall på 56% er uenige i at det er greit at engelsk får en stadig større plass i norsk dagligtale, mens 21% er enige i denne påstanden (synes det er greit). Flertallet støtter også påstanden jeg synes engelsk blir brukt i for mange situasjoner der norsk ville fungert like bra (61% enige), mens 17% er uenige i dette (synes ikke dette er et problem).

Meningene er delte i synet på hvor viktig det er å kunne bruke norsk i ulike dagligdagse situasjoner. Flertallet vurderer norsk språk som viktig for seg selv i de fleste av de kartlagte situasjonene, men andelene som ikke oppfatter norsk språk som viktig er samtidig betydelig. På et overordnet nivå gjenspeiler de kartlagte situasjonene én enkelt grunnleggende dimensjon; viktigheten av å kunne bruke norsk språk. De innledende multivariate analysene vi har gjennomført for å undersøke hvordan svarene på disse spørsmålene henger sammen viser svært sterk samvariasjon mellom holdningene: om man synes det er viktig at norsk brukes i en bestemt situasjon, så synes man dette også når man blir spurt om andre konkrete situasjoner.

Holdninger til norsk språk (2/2)

På et overordnet nivå viser vår analyse av holdningsspørsmålene at 53% av befolkningen har sterk preferanse for norsk skriftspråk på tvers av ulike situasjoner/ kontekster og at 32% kan beskrives som mer nøytrale til dette temaet, altså uten sterke preferanser for norsk språk. For orden skyld viser analysen også at det finnes et segment der holdningene ikke er tydelige nok til at det er riktig å tilordnes et meningsfelleskap (uavklart holdning).

De kontekstene som i størst grad definerer meningsforskjellene mellom de med sterk preferanse for norsk vs. de nøytrale er oppfatningene deres av hvor viktig eller lite viktig norsk er i følgende kontekster:

- I digitale løsninger for bestilling av billetter, mat eller tjenester.
- Når du skal bestille mat på kafé eller restaurant i Norge.
- I reklame og annonser på nett.
- I reklame og annonser i fysiske butikker og i bybildet.
- I romaner og annen skjønnlitteratur for voksne.

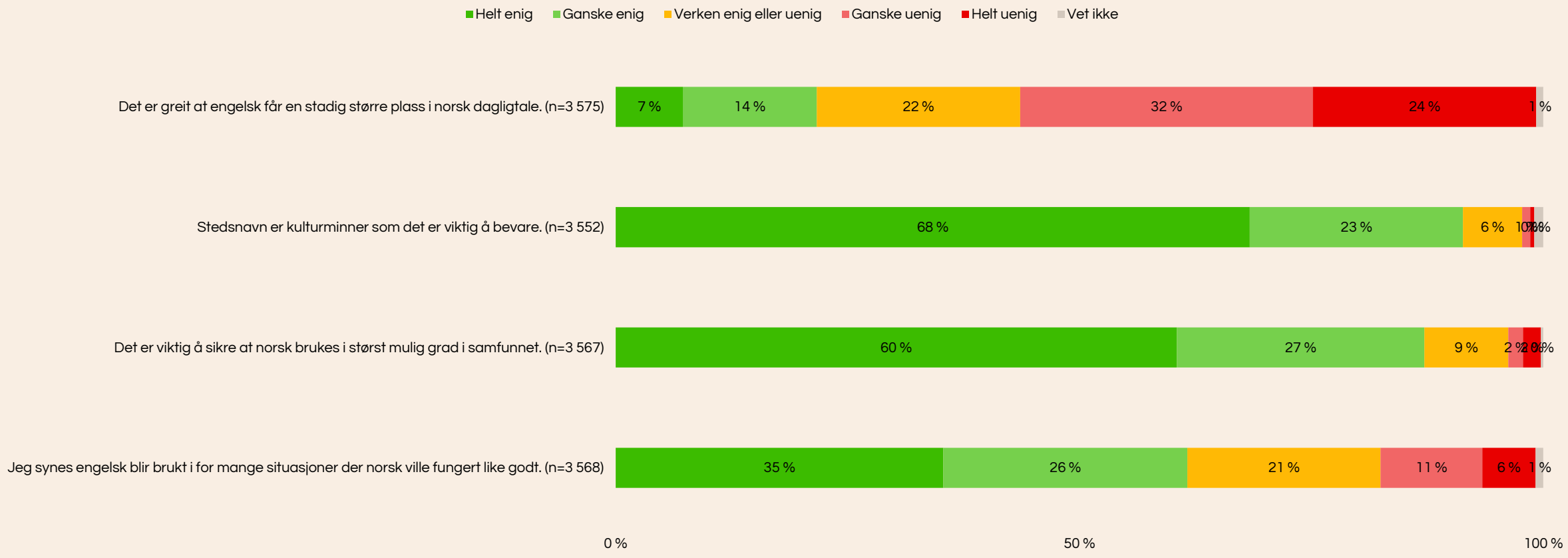
Det er omkring disse spørsmålene meningsforskjellene (og motsetningene) mellom disse gruppene er tydeligst.

Preferansen for norsk skriftspråk er betydelig sterkere blant de som er 44 år eller eldre (59%) og klart lavere blant de yngste under 30 år (44%). De som primært bruker nynorsk selv har også gjerne sterk preferanse for norsk språk generelt (68%), og preferansen er sterkere i nynorskkommuner (60%). Undersøkelsen viser også at preferansen for norsk skriftspråk er noe sterkere blant kvinner enn menn (58 vs. 50%), og en antydning sterkere blant personer som ikke har høy utdannelse sammenliknet med de med høy utdannelse (56 vs. 52%). Blant de som primært bruker engelsk skriftspråk (typisk i jobbsammenheng) er situasjonen motsatt (58% er nøytrale til norsk og kun 34% har sterk preferanse for norsk).

Undersøkelsen kartlegger bruken av engelsk i fire bestemte kontekster med spesiell interesse for Språkrådet: i bruk av KI, søk på nett, talestyrte løsninger, og lesing av faglitteratur: Bruken av engelsk istedenfor norsk er mest utbredt i søk på nettet og når folk leser faglitteratur. Bruk av talestyrte tjenester og KI-verktøy er trolig ikke så utbredt at alle har en klar formening om hvilket språk de vanlig vis velger når de bruker disse løsningene (mange har svart at disse ikke er aktuelle for dem), men undersøkelsen antyder at de som bruker disse tjenestene i mindre grad bruker engelsk istedenfor norsk, sammenliknet med f.eks. i søk på nettet og lesing av faglitteratur.

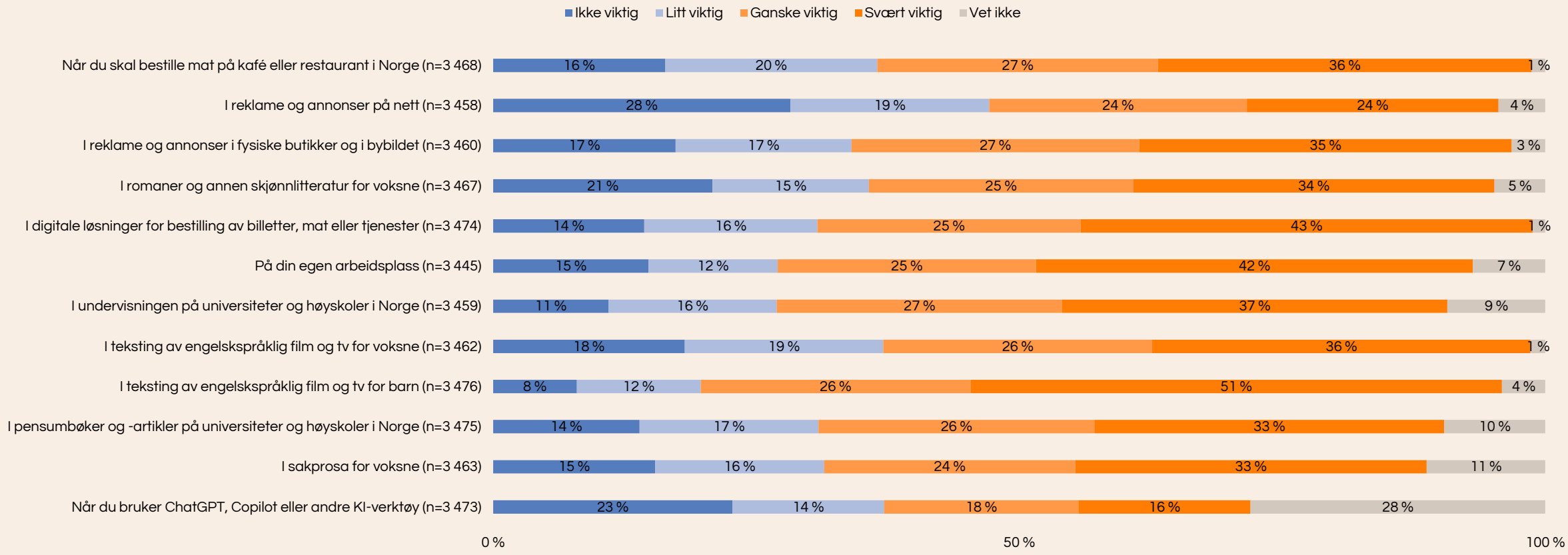
Holdinger til norsk språk og språkmangfolk

Grad av enighet om påstander

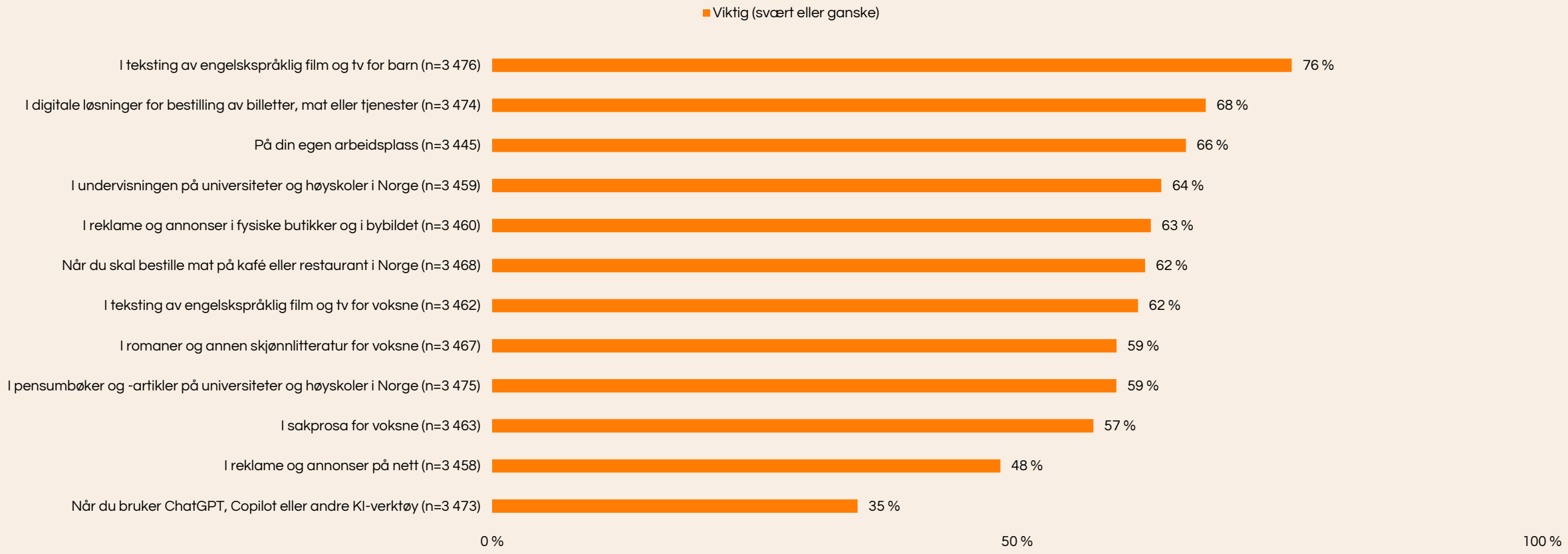
Betydningen av norsk språk i ulike sammenhenger

Hvor viktig er det for deg at språket er norsk i disse sammenhengene?

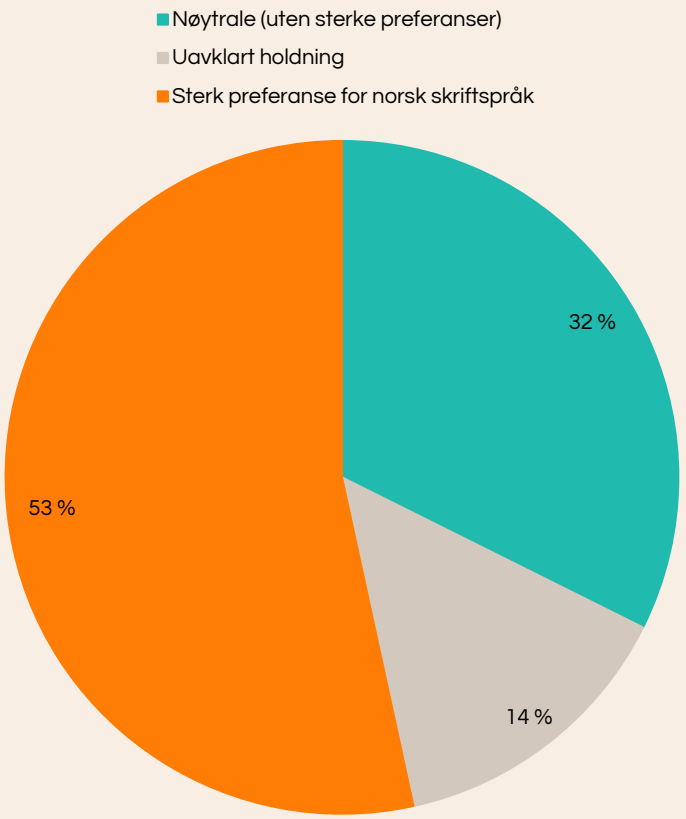
Betydningen av norsk språk i ulike sammehenger

Hvor viktig er det for deg at språket er norsk i disse sammenhengene?

Overordnede holdninger til norsk skriftspråk (segmenter)

Resultater fra clusteranalyse av spørsmålene om holdninger og viktighet

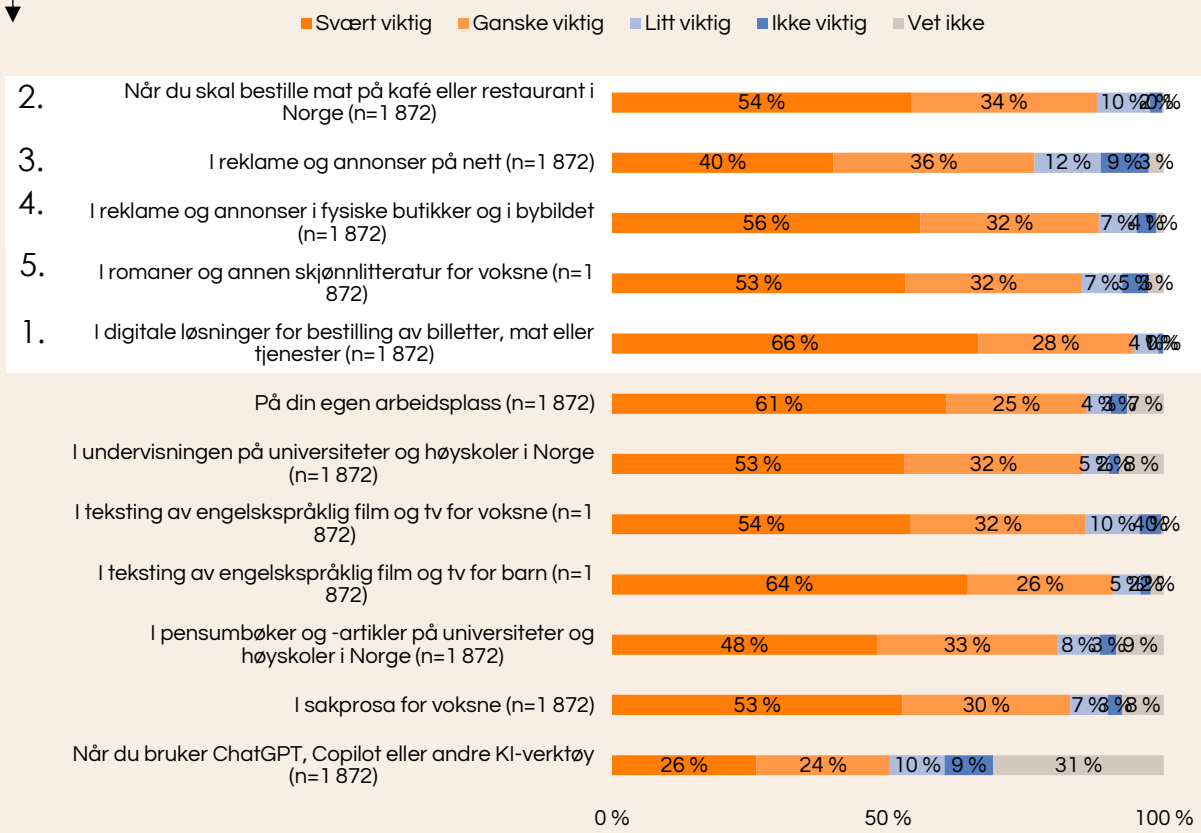
Betydningen av norsk språk i ulike sammenhenger

Hvor viktig er det for deg at språket er norsk i disse sammenhengene?

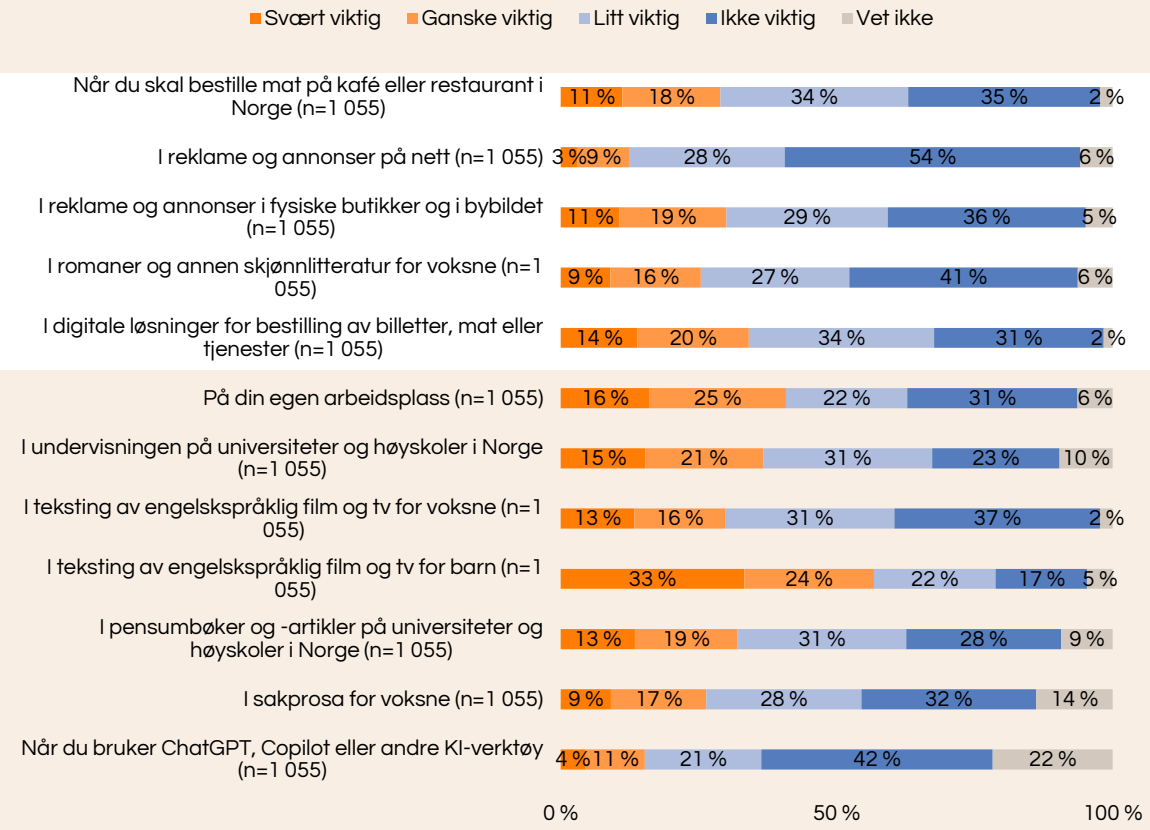
Sterk preferanse for norsk

Nøytrale

Fem mest definerende temaområder (for ulik oppfatning)

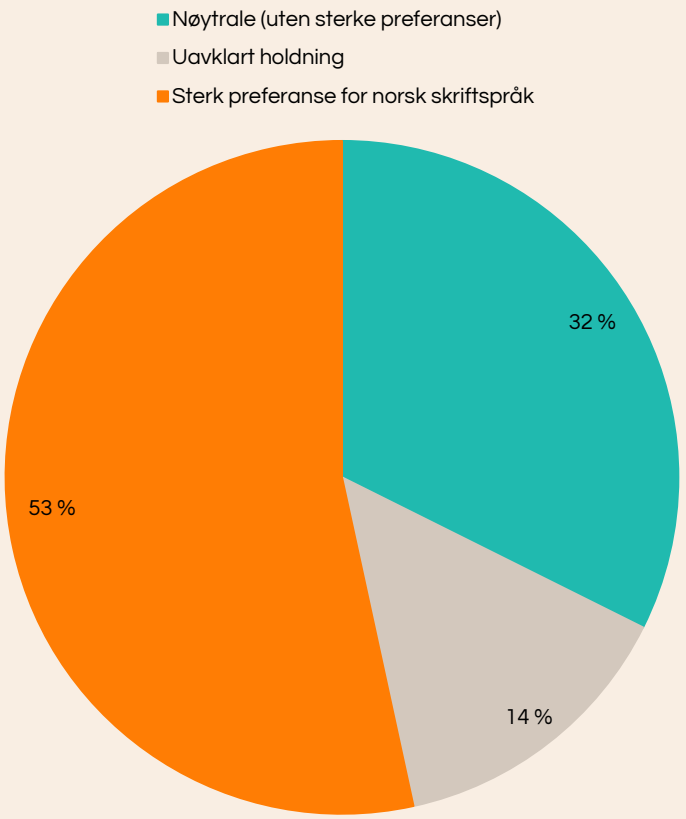
Filter: Holdninger til norsk språk = Sterk preferanse for norsk skriftspråk

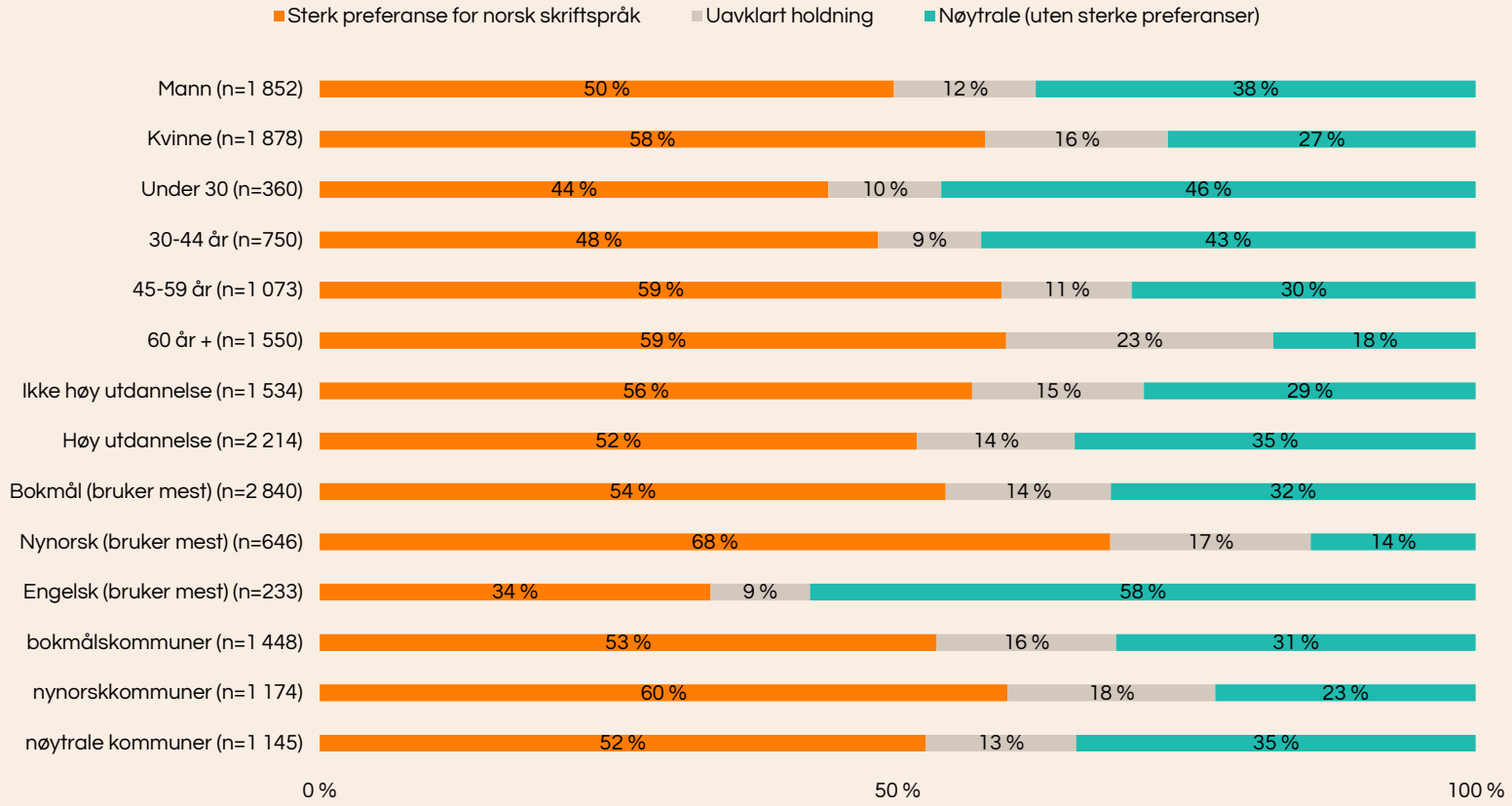

Filter: Holdninger til norsk språk = Nøytrale (uten sterke preferanser)

Overordnede holdninger til norsk skriftspråk (segmenter)

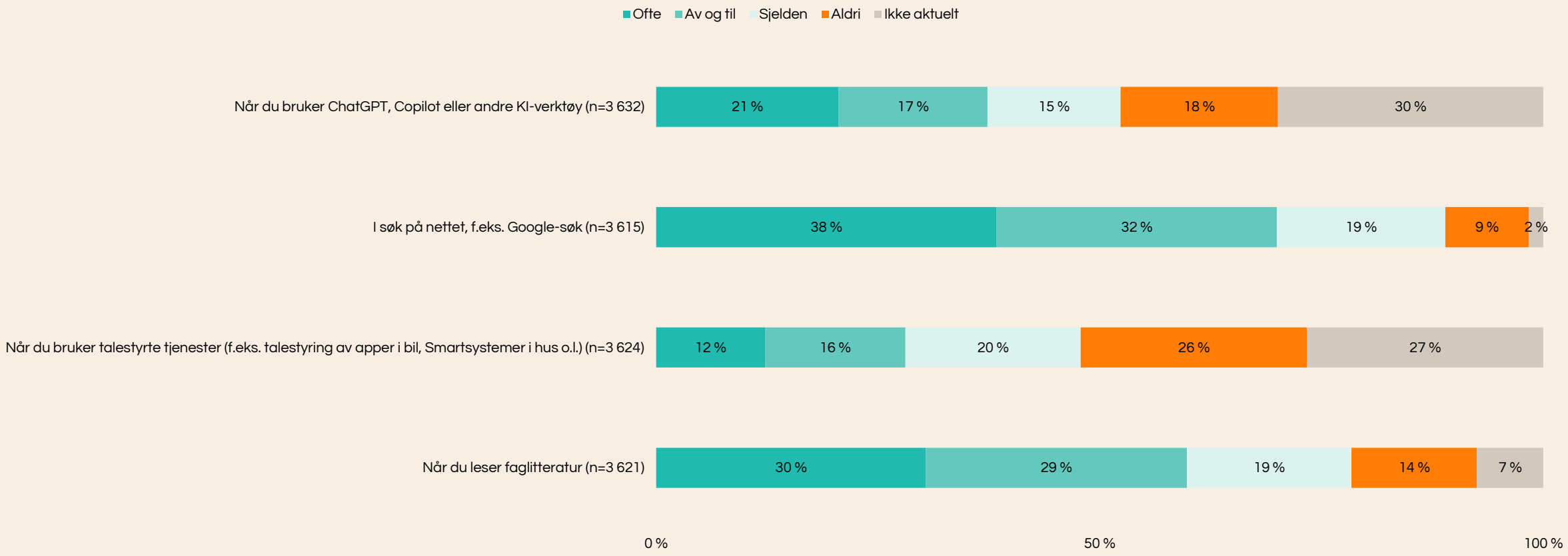
Basert på spørsmål om holdninger og viktighet

Bruk av engelsk i stedet for norsk

Hvor ofte bruker du engelsk istedenfor norsk i disse situasjonene?

6.

Digitale tjenester og støtteverktøy

Digitale tjenester og støtteverktøy (1/3)

En betydelig andel på 44% av befolkningen benytter seg av digitale tjenester i hverdagen der de ikke kan bruke norsk. Dette representerer en nedgang siden forrige måling i 2020, da 49% oppga å bruke digitale tjenester hvor det ikke er mulig å bruke norsk.

Det er betydelige demografiske forskjeller i vurderingene av dette spørsmålet. Unge under 30 år oppgir i vesentlig større grad å bruke digitale tjenester uten norsk språkstøtte (56%) sammenliknet med de eldste på 60 år eller mer (31%) og menn i betydelig større grad enn kvinner (56 vs. 33%). Nynorskbrukere og personer bosatt i nynorskkommuner benytter seg i mindre grad tjenester som hvor det ikke er mulig å bruke norsk enn andre (hhv. 34 og 35%).

Gratis ordbøker på nett er viktig for befolkningen, og andelen som mener dette er viktig er relativt stabil: 41% vurderer dette som svært viktig (44% i 2020), og 28% ganske viktig (25% i 2020), altså totalt 69% svært eller ganske viktig (69% i 2020). De som i størst grad opplever dette som viktig (svært viktig) er gjerne de yngre/ ikke eldre (47 vs. 32%), oftere kvinner enn menn (45 vs. 37%), og gjerne nynorskbrukere (51%), eller engelskbrukere (59%).

Digitale tjenester og støtteverktøy (2/3)

Undersøkelsen kartlegger befolkningens bruk av en rekke digitale støtteverktøy for skriving med relevans for Språkrådets formål, inkludert Språkrådets nettsider. Kartleggingen av verktøyene skiller mellom bruk i jobbsammenheng og privat bruk.

Når det gjelder skriving i jobbsammenheng viser undersøkelsen at de fleste bruker innebygd korrektur i skriveprogrammer (76% bruker ukentlig eller oftere, hvorav 47% daglig), og at digitale ordbøker og andre nettressurser om rettskriving grammatikk og god språk også er utbredt (35% bruker ukentlig eller oftere). Etter dette følger bruk av KI-verktøy (25% bruker ukentlig eller oftere), og dedikerte verktøy for automatisk oversettelse (17% bruker ukentlig eller oftere). Bruken av språk- og grammatikkressurser på blogger eller sosiale medier benyttes av relativt få (9% ukentlig eller oftere). Kartleggingen omfatter også bruken av Språkrådets nettsider, blant sysselsatte som oppgir at de har brukt nettsidene privat eller i jobbsammenheng: 14% av disse oppgir at de bruker sidene ukentlig eller oftere, hvorav 1% daglig.

De som bruker de aktuelle verktøyene og tjenestene (daglig, ukentlig eller av og til) har også gitt oss sin vurdering av hvilke av de aktuelle verktøyene og tjenestene som oppleves som mest nyttige. Innebygd korrektur og grammatikk i skriveprogrammer har klart størst nytteverdi (83% av brukerne opplever dette som nyttig), fulgt av KI-verktøy (som oppleves som nyttig av 60% av brukerne). Nettsidene til Språkrådet oppleves som nyttige av halvparten av brukerne (52%). Ordbøker og andre nettressurser om rettskriving oppleves også som nyttige av halvparten av brukerne (50%). Egne verktøy for automatisk oversettelse oppleves kun som nyttig av en begrenset andel av de som benytter slike verktøy (26%). Språk- og grammatikkressurser på blogger eller sosiale medier oppleves av nyttige for kun et mindretall av brukerne som benytter dem (13%).

Når det gjelder bruk av de aktuelle verktøyene og tjenestene når man skriver privat viser undersøkelsen et tilsvarende mønster mht. relativ bruksfrekvens som for skriving i jobbsammenheng. Brukshyppigheten er imidlertid generelt sett lavere for de fleste tjenestene. Innebygd korrektur i skriveprogrammer brukes mest (45% bruker ukentlig eller oftere, hvorav 27% daglig). Deretter følger digitale ordbøker og andre nettressurser om rettskriving grammatikk og god språk (18% bruker ukentlig eller oftere). Etter dette følger bruk av KI-verktøy (14% bruker ukentlig eller oftere), og dedikerte verktøy for automatisk oversettelse (også 14% ukentlig eller oftere). Bruken av språk- og grammatikkressurser på blogger eller sosiale medier benyttes av relativt få (5% ukentlig eller oftere). Kartleggingen omfatter også bruken av Språkrådets nettsider, uavhengig av kjennskap, altså for hele befolkning: 1% oppgir at de bruker sidene ukentlig eller oftere.

Digitale tjenester og støtteverktøy (3/3)

Blant de som skriver på nynorsk privat eller i jobbsammenheng ble det stilt tilleggsspørsmål om språkinnstillinger på digitale enheter og bruk av bokmål i situasjoner der man helst ville ha brukt nynorsk.

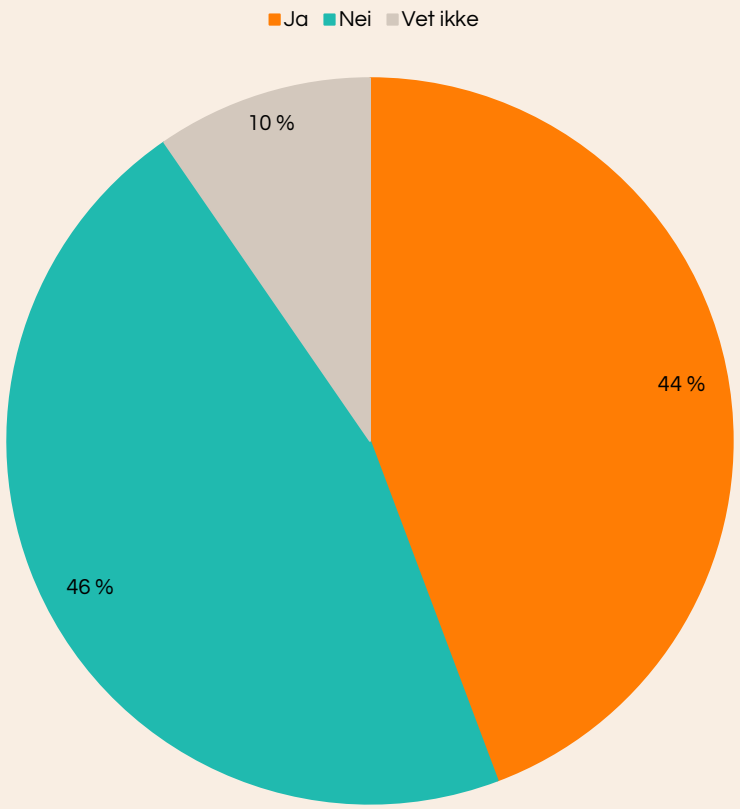
Når det gjelder digitale enheter viser undersøkelsen at 35% av de som skriver på nynorsk privat eller i jobbsammenheng aktivt har gjort innstillinger på mobil, nettbrett eller datamaskin for å få nynorsk på enheten, og videre at 25% har gjort forsøk på dette uten å lykkes (språkvalget fantes ikke). Totalt har altså 60% av nynorskbrukerne gjort forsøk på dette.

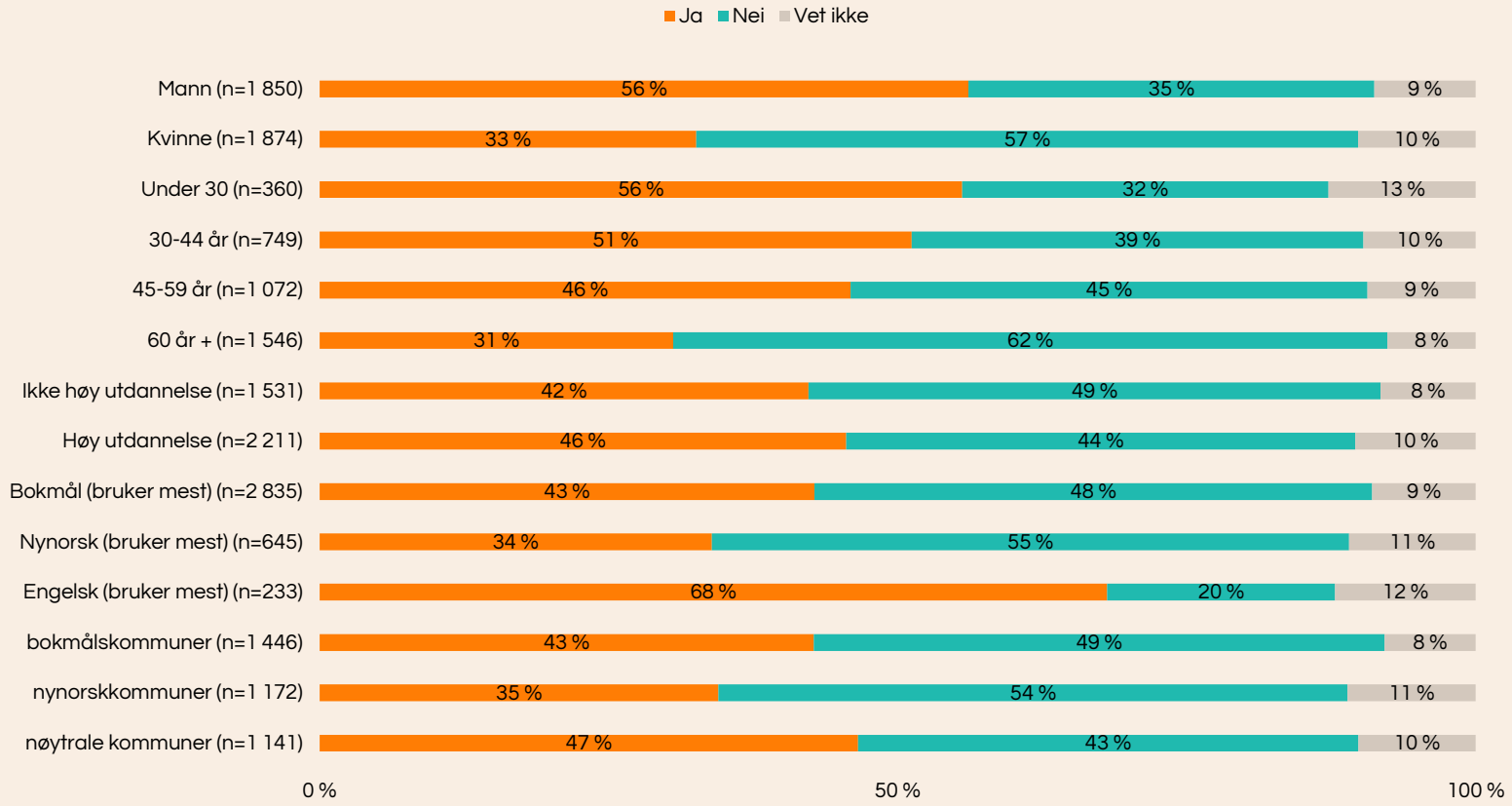
Kvinner har i større grad gjort forsøk på dette enn menn (65% vs. 54%). Det er, ikke uventet, de eldste som i minst grad har gjort forsøk på dette, men de av de eldste som har gjort det har i relativt stor grad lyktes (53% har forsøkt, 37% lyktes). De yngste under 30 år skiller seg ut ved at andelen som har lyktes med å stille inn enheten på nynorsk er lavere enn for andre aldersgrupper (62% har forsøkt, men bare 24% lyktes). De som ikke har høy utdannelse har også i mindre grad forsøkt enn de med høy utdannelse, og i mindre grad lyktes (ikke høy utdannelse; 55% har forsøkt og 28% lyktes, høy utdannelse; 64% har forsøkt og 41% lyktes).

Når det gjelder bruk av bokmål i situasjoner der man helst ville ha brukt nynorsk, altså ufrivillig bruk av bokmål blant nynorskbrukere, så viser undersøkelsen at dette først og fremst kan forekommer ved søk på nettet (77% nevner dette) og når man som forbruker skal bestille et produkt på nettet eller kontakte en produsent (46%). Mange oppgir også at dette kan skje når de skal bruke en praterobottjeneste fra det offentlige (37%) og i annen skriftlig kommunikasjon med det offentlige (32%).

Digitale tjenester og norsk

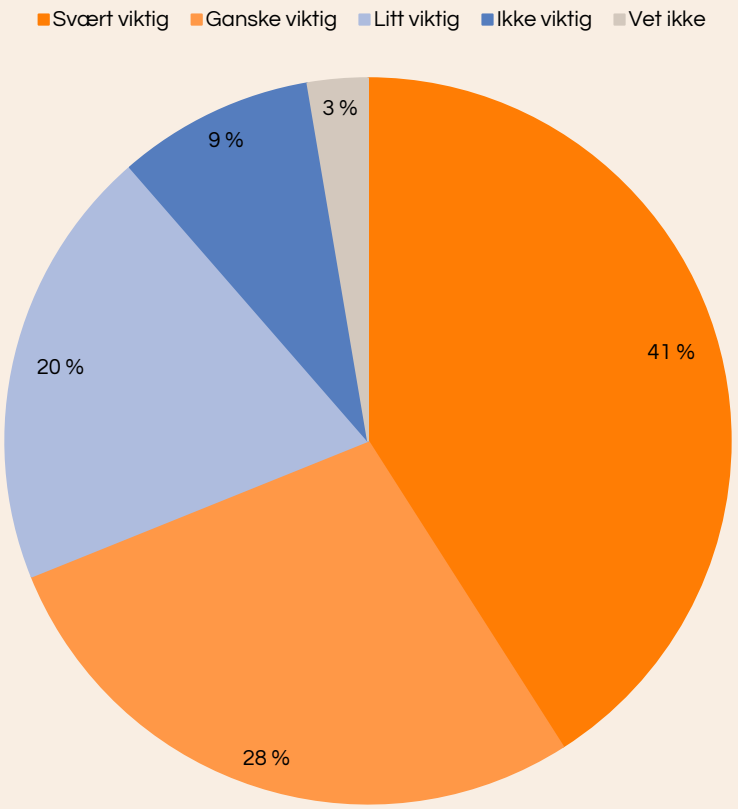
Bruker du noen digitale tjenester i hverdagen hvor det ikke er mulig å bruke norsk?

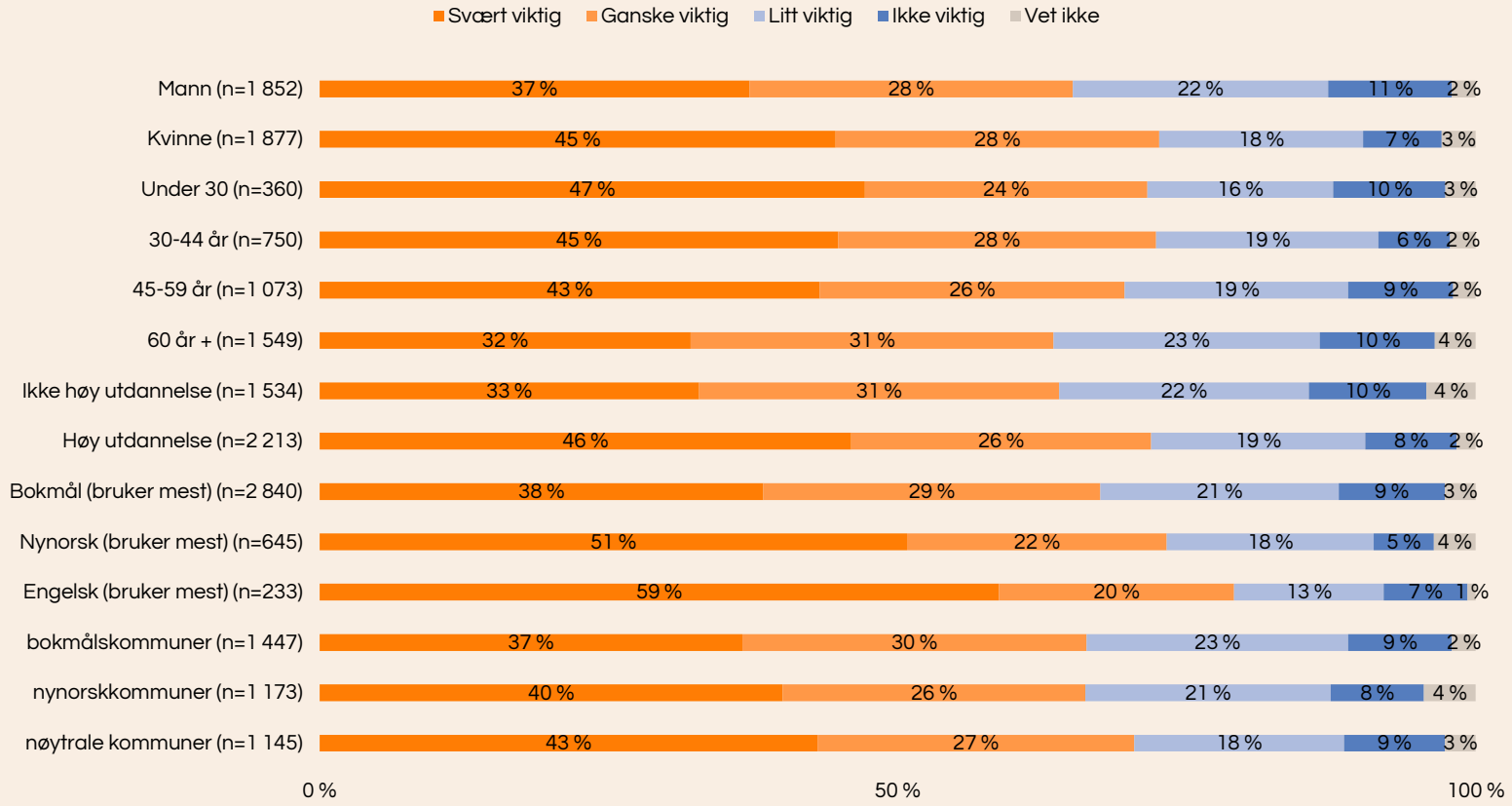

Digitale tjenster og norsk

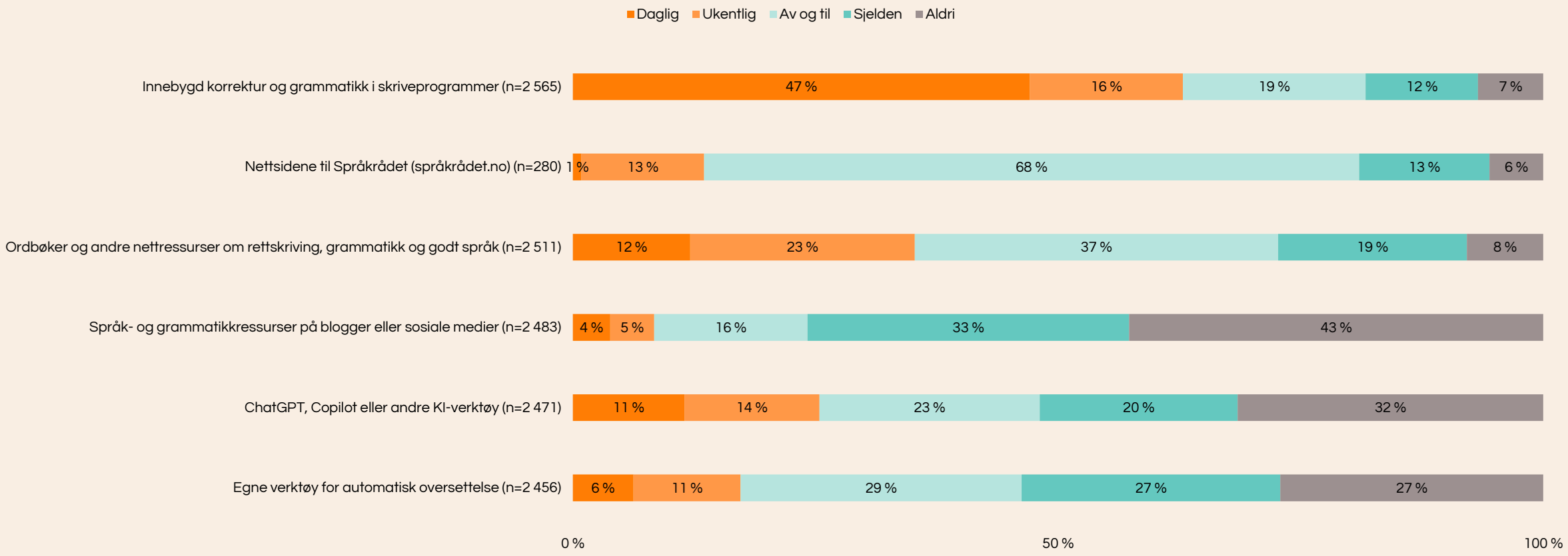
Hvor viktig er det for deg at det finnes gratis ordbøker på nettet?

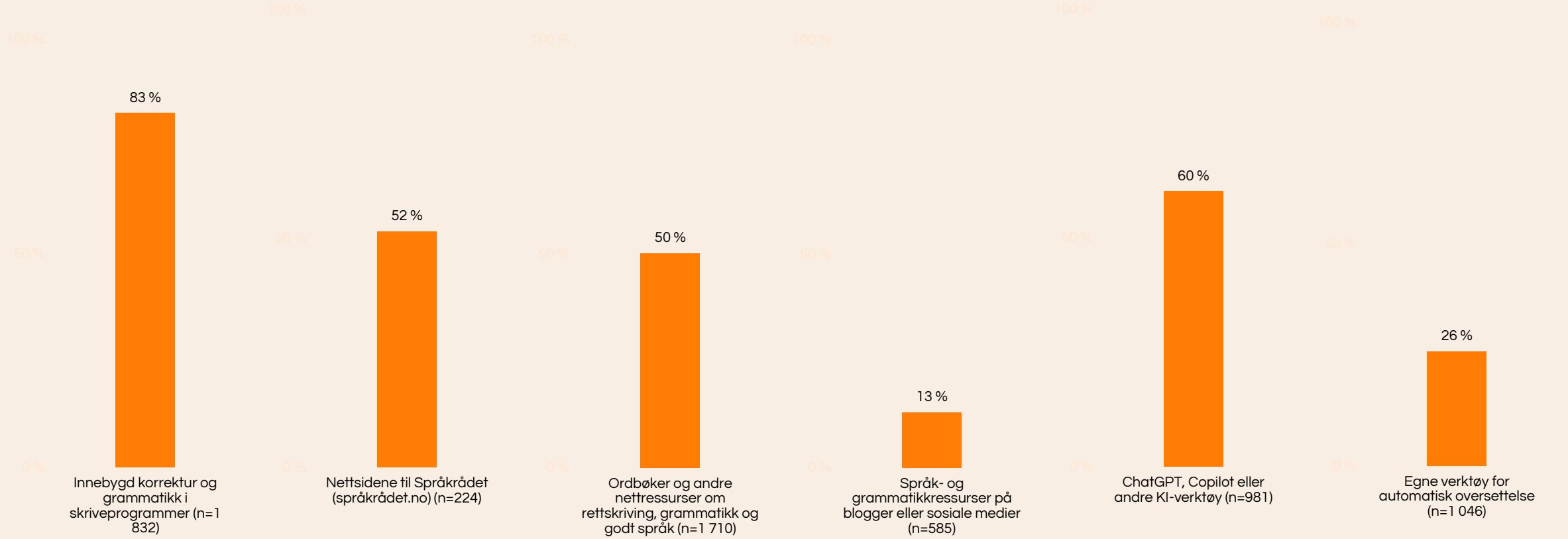
Bruk av tjenester og verktøy i jobbsammenheng

Hvor ofte bruker du disse tjenestene og verktøyene når du skriver i jobbsammenheng?

Bruk av tjenester og verktøy i jobbsammenheng

Hvilke av de tjenestene eller verktøyene du bruker, opplever du som mest nyttige når du skriver i jobbsammenheng? (kun stilt til de som bruker de aktuelle verktøyene av og til eller oftere)

Filter: Innebygd korrektur og grammatikk i skriveprogrammer = Daglig, Ukentlig, Av og til

Filter: Nettsidene til Språkrådet (språkrådet.no) = Daglig, Ukentlig, Av og til

Filter: Ordbøker og andre nettressurser om rettskriving, grammatikk og godt språk = Daglig, Ukentlig, Av og til

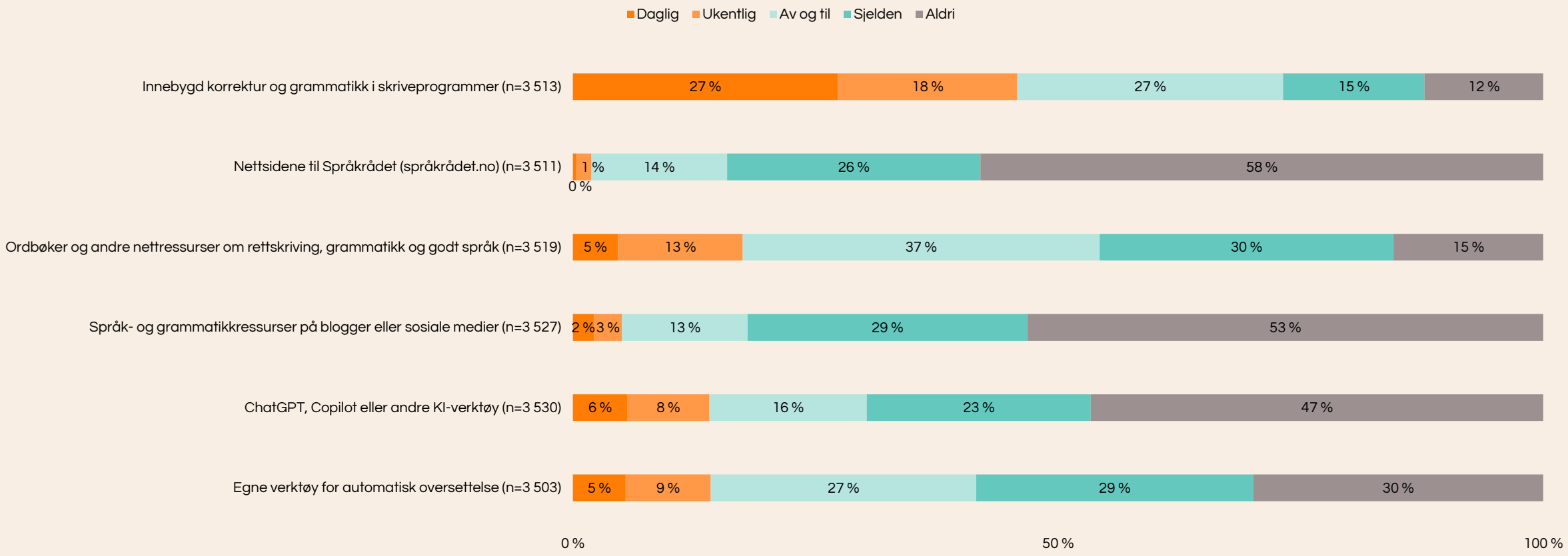
Filter: Språk- og grammatikkressurser på blogger eller sosiale medier = Daglig, Ukentlig, Av og til

Filter: ChatGPT, Copilot eller andre KI-verktøy = Daglig, Ukentlig, Av og til

Filter: Egne verktøy for automatisk oversettelse = Daglig, Ukentlig, Av og til

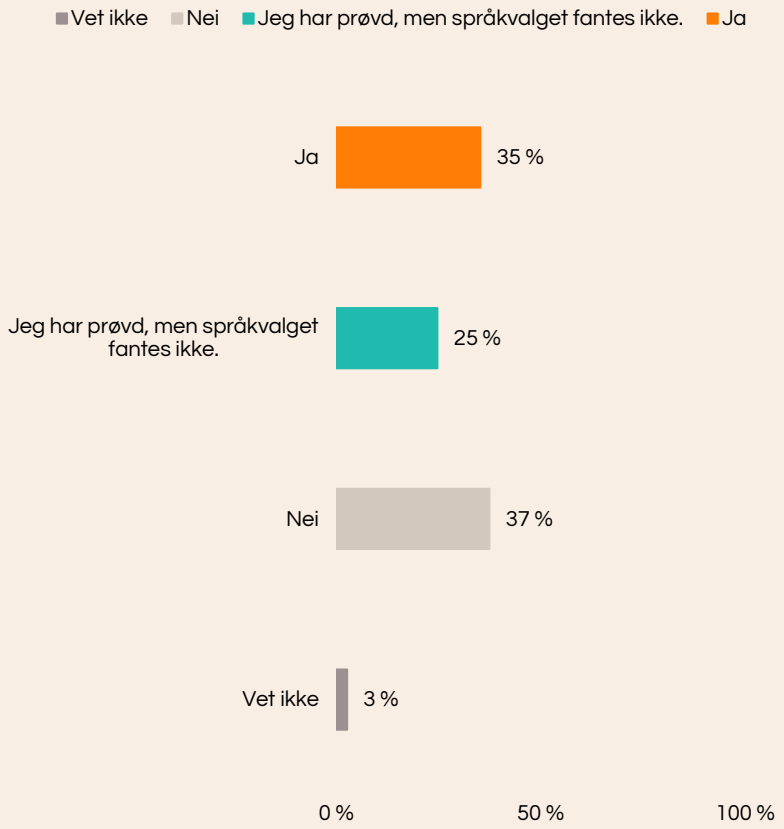
Bruk av tjenester og verktøy privat

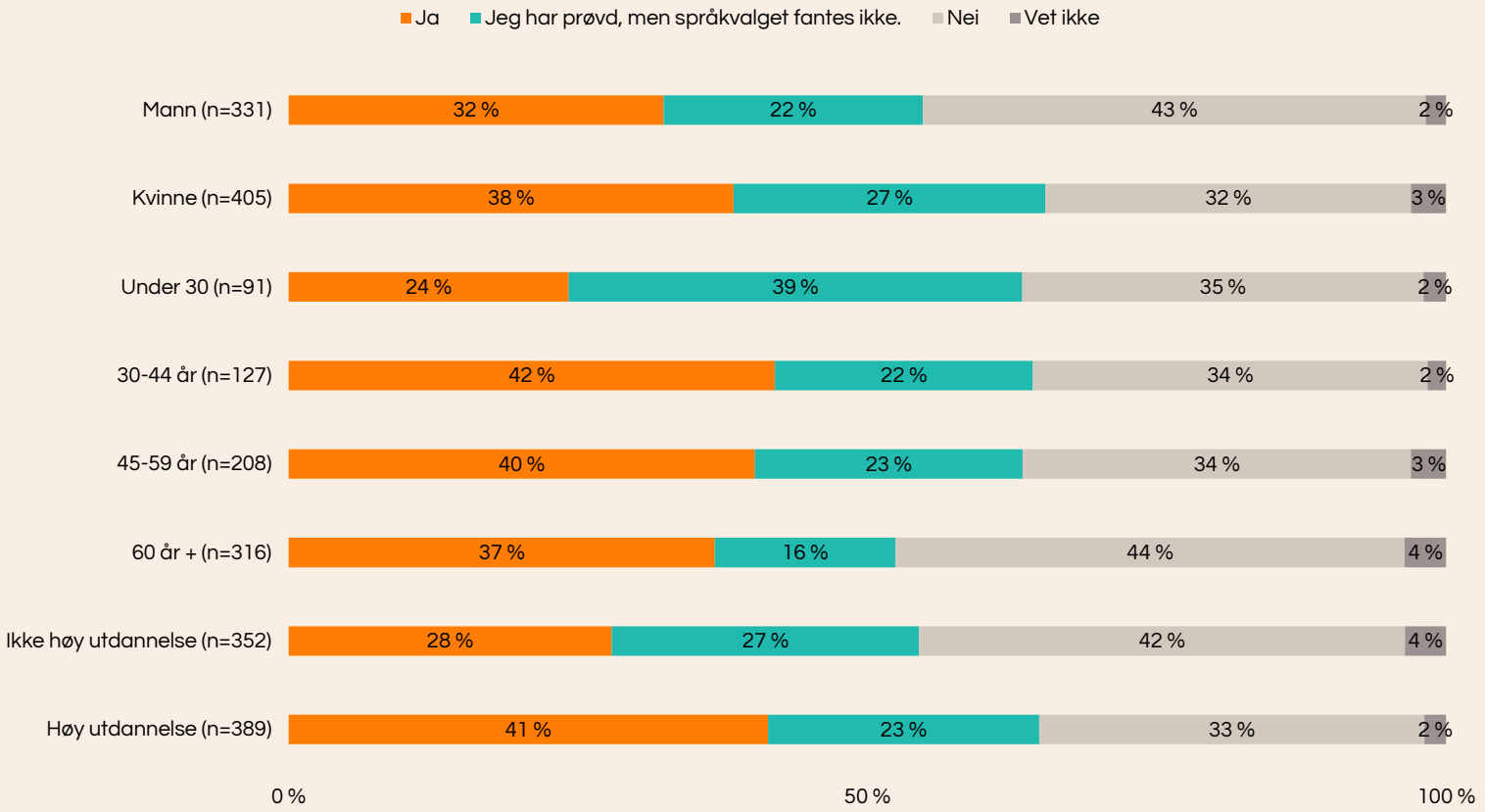
Hvor ofte bruker du disse tjenestene og verktøyene når du skriver privat?

Språkstøtte på nynorsk

Har du aktivt gjort innstillinger på mobil, nettbrett eller datamaskin for å få nynorsk på enheten? - De som bruker nynorsk privat eller i jobbsammenheng

Ufrivillig bruk av bokmål

Hvilke av disse situasjonene hender det at du bruker bokmål selv om du helst ville ha brukt nynorsk? - De som bruker nynorsk privat eller i jobbsammenheng

7.
Kjennskap, inntrykk, bruk og vurdering av Språkrådet

Kjennskap, inntrykk, bruk og vurdering av Språkrådet

Kjennskapen til Språkrådet er stabil og høy. De aller fleste har hørt om språkrådet, totalt 87% (88% i 2020-undersøkelsen). I kartleggingen er kjennskapen gradert på en tredelt skala fra «kjenner svært godt», «kjenner noe til», til «kjenner kun ved navn». Få personer opplever å kjenne Språkrådet svært godt (7%), men mange opplever at de kjenner noe til Språkrådet (51%). Samtidig er det en relativt stor gruppe som kun kjenner Språkrådet ved navn (29%). Den generelle kjennskapen til Språkrådet er høy på tvers av alle demografiske segmenter, og øker med alderen, fra 74% blant de under 30 år til 88% blant de på 60 år eller mer.

48% av befolkningen har et godt inntrykk av Språkrådet, hvorav 32% ganske godt og 16% svært godt inntrykk. Svært få har et dårlig inntrykk av Språkrådet (3%), men et betydelig andel svarer verken godt eller dårlig (32%) eller vet ikke (17%) på dette spørsmålet. Inntrykket av Språkrådet er sterkt korrelert med kjennskapen til virksomheten: blant de som oppgir at de kjenner Språkrådet svært godt har 88% et godt inntrykk av virksomheten. Blant de som kun kjenner til Språkrådet ved navn er det mange som ikke opplever at de har et vurderingsgrunnlag (38% svarer vet ikke), men blant de som tatt stilling til spørsmålet oppgir mange at de har et godt inntrykk, og så godt som ingen at de har et dårlig inntrykk (17% har et godt inntrykk og 1% har et dårlig inntrykk).

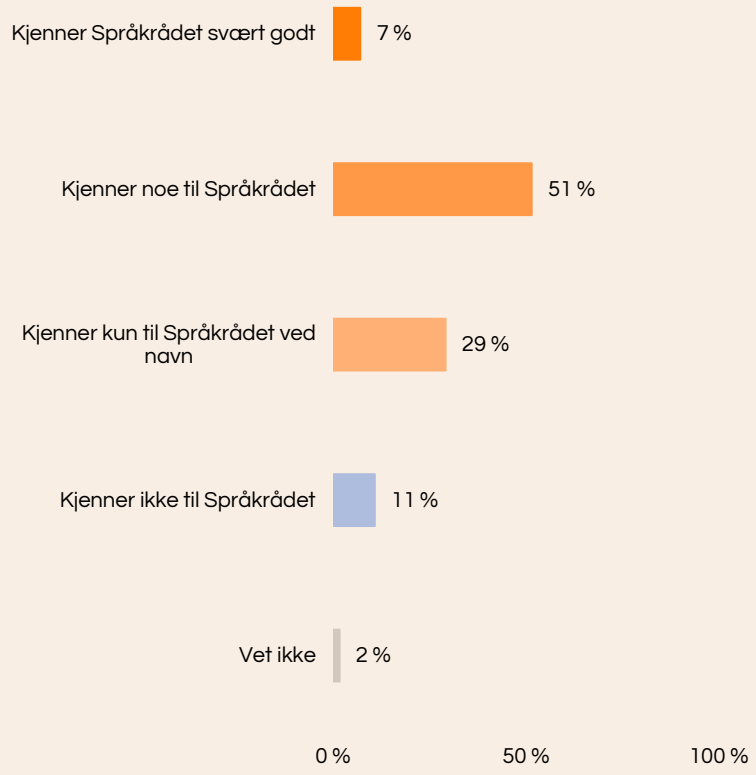
9% av befolkningen oppgir at de har brukt Språkrådets tjenester som privatperson det siste året. 20% har brukt tjenestene til Språkrådet totalt sett (når de som svarer at de har brukt tjenestene tidligere enn det siste året inkluderes). Andelen som oppgir at de har brukt Språkrådets tjenester som privatperson det siste året er størst blant unge voksne i aldersgruppen 30-44 år (14%), og klart lavest blant de eldste fra 60 år og over (3%).

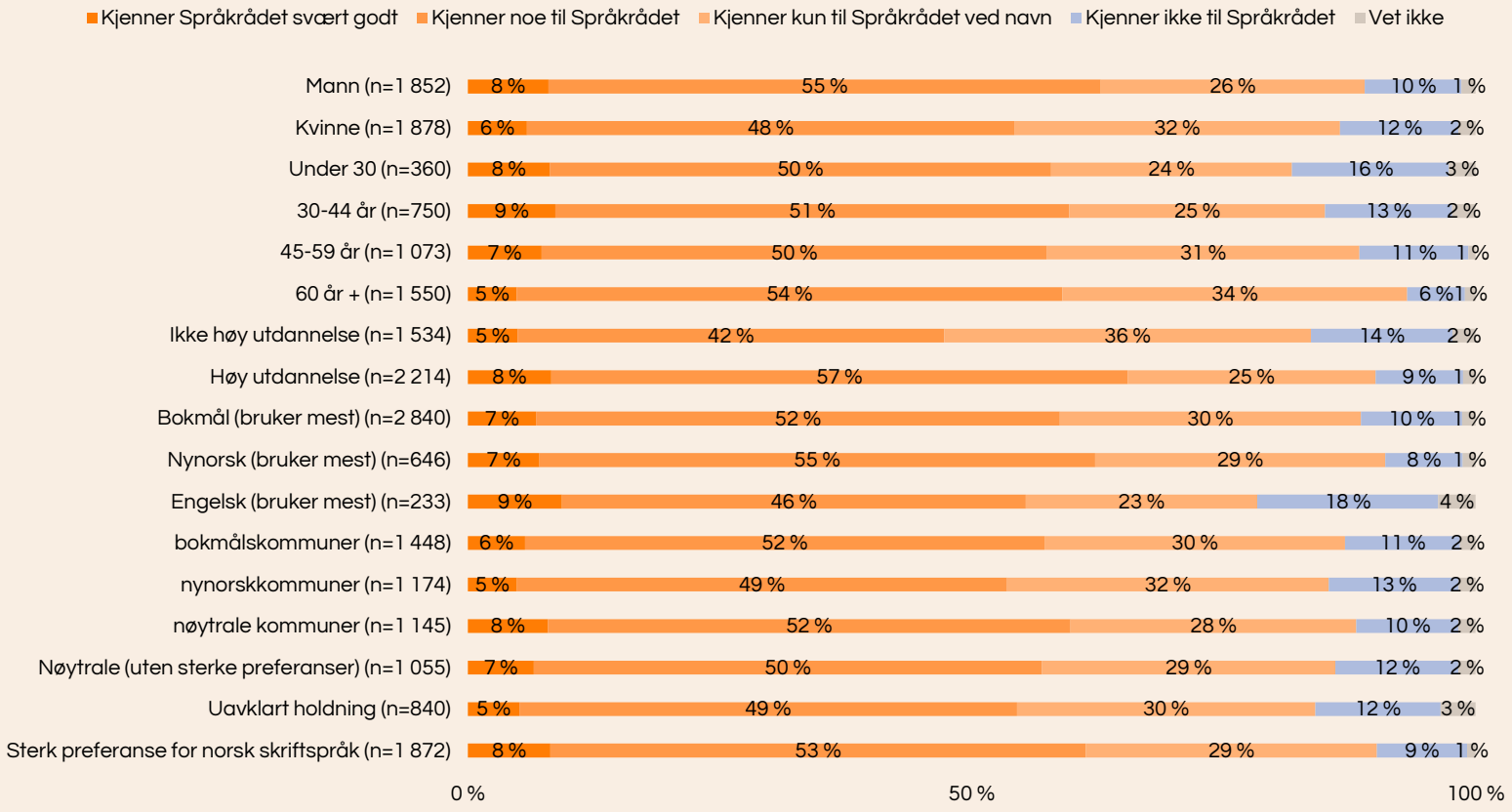
I den sysselsatte delen av befolkningen oppgir (også) 9% at de har brukt Språkrådets tjenester i jobbsammenheng siste år. 18% har brukt tjenestene til Språkrådeti jobbsammenheng totalt sett (når de som svarer at de har brukt tjenestene tidligere enn det siste året inkluderes). Andelen som oppgir at de har brukt Språkrådets tjenester i jobbsammenheng det siste året er størst blant nynorskbrukere (15%). Undersøkelsen viser også at de som har sterk preferanse for norsk skriftspråk i betydelig større grad har brukt Språkrådet i jobbsammenheng enn de med nøytrale holdninger til norsk skriftspråk (12 vs. 7% siste år).

Vurderingene av Språkrådet er svært gode blant de som har brukt tjenestene til virksomheten privat og/ eller i jobbsammenheng. Det store flertallet opplever at Språkrådet gjør en viktig jobb (92% enig), har høy kompetanse (87% enig), gir god informasjon (90% enig), og et stor flertall anbefaler også gjerne Språkrådet til andre (81% enig).

Kjennskap til Språkrådet

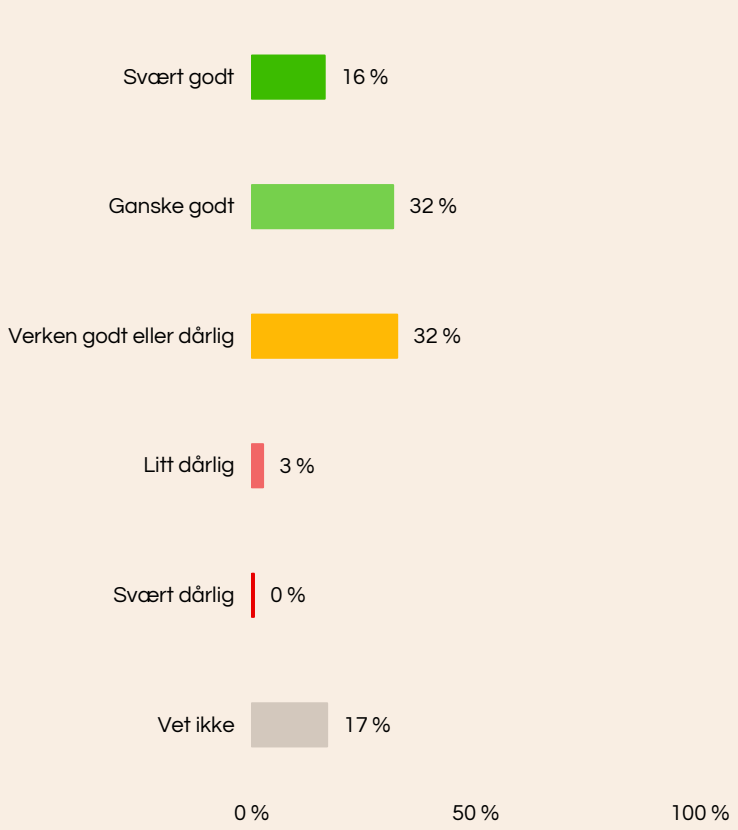
Som privatperson og i jobbsammenheng

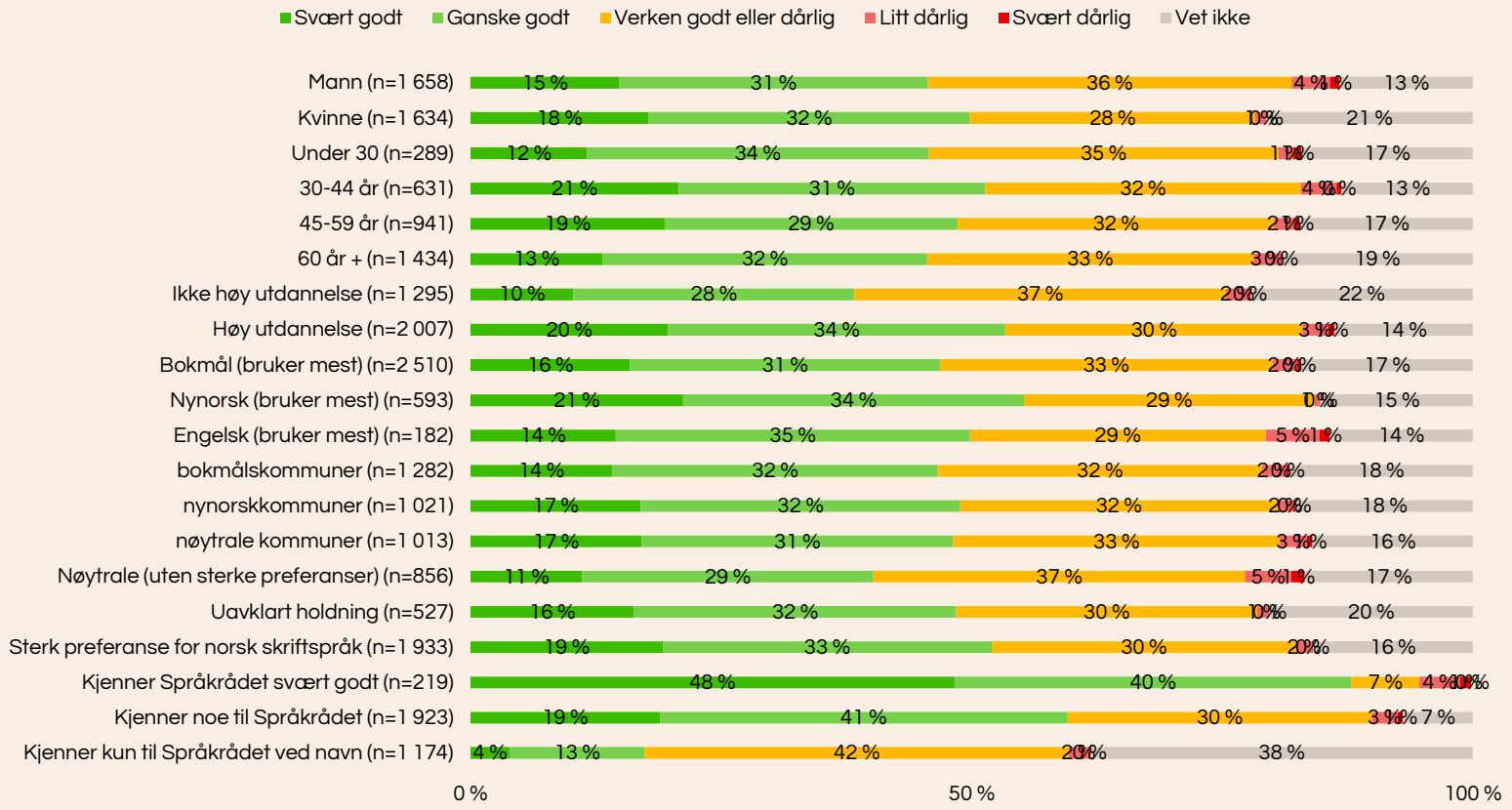

Vurdering av språkrådet

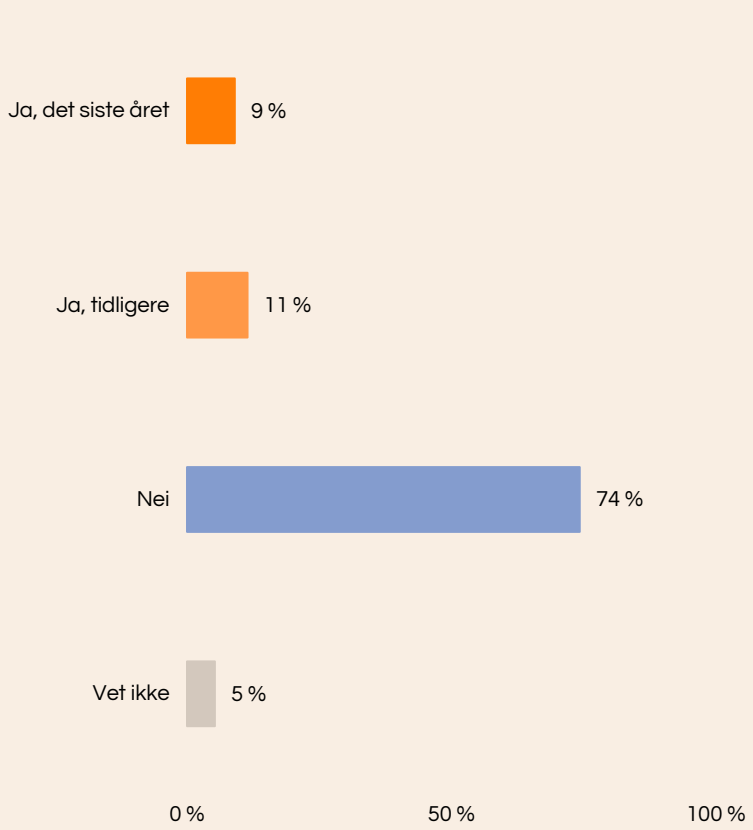
Hvilket inntrykk har du av Språkrådet? - de som kjenner til språkrådet

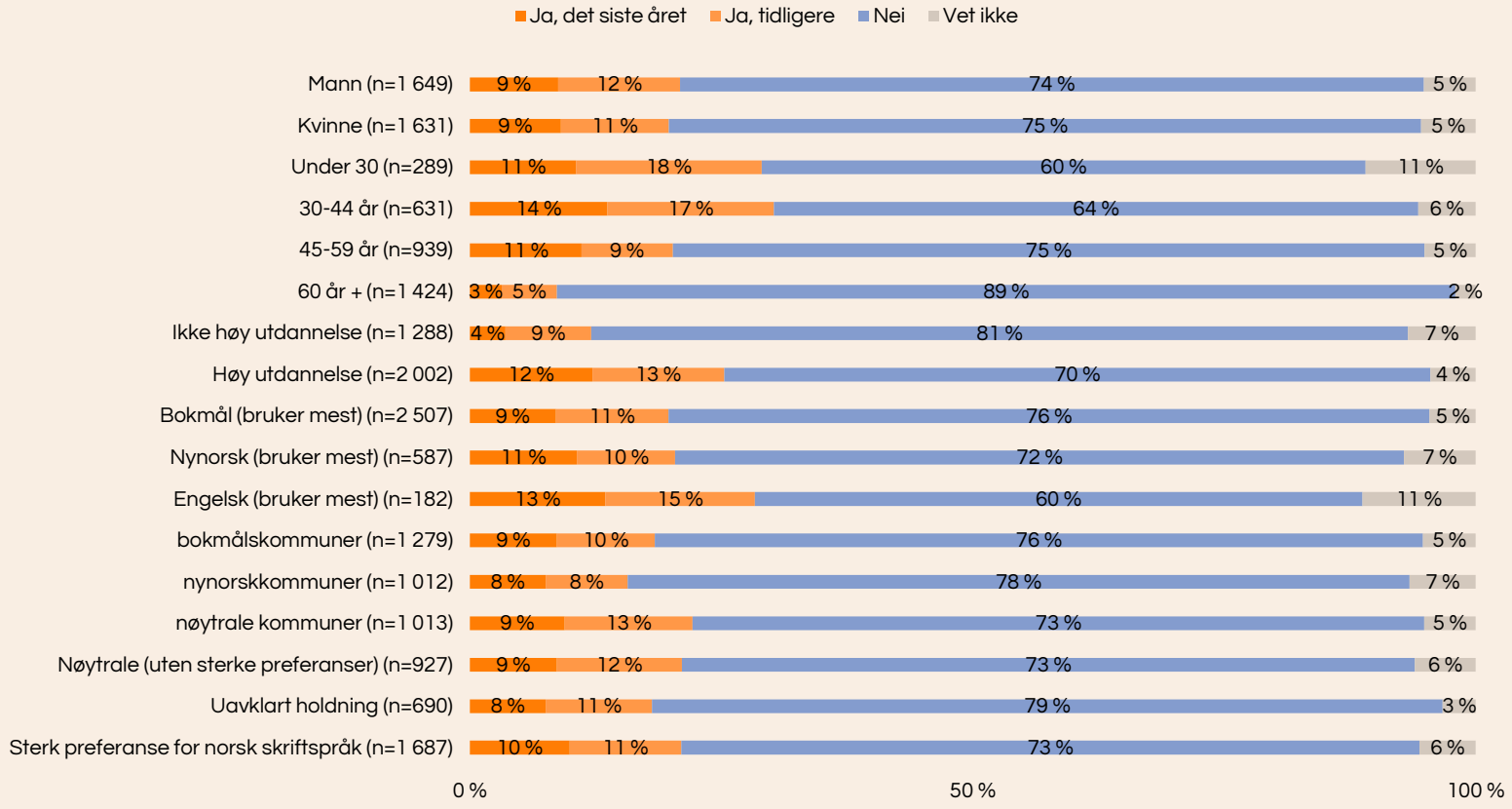

Bruk av Språkrådets tjenester

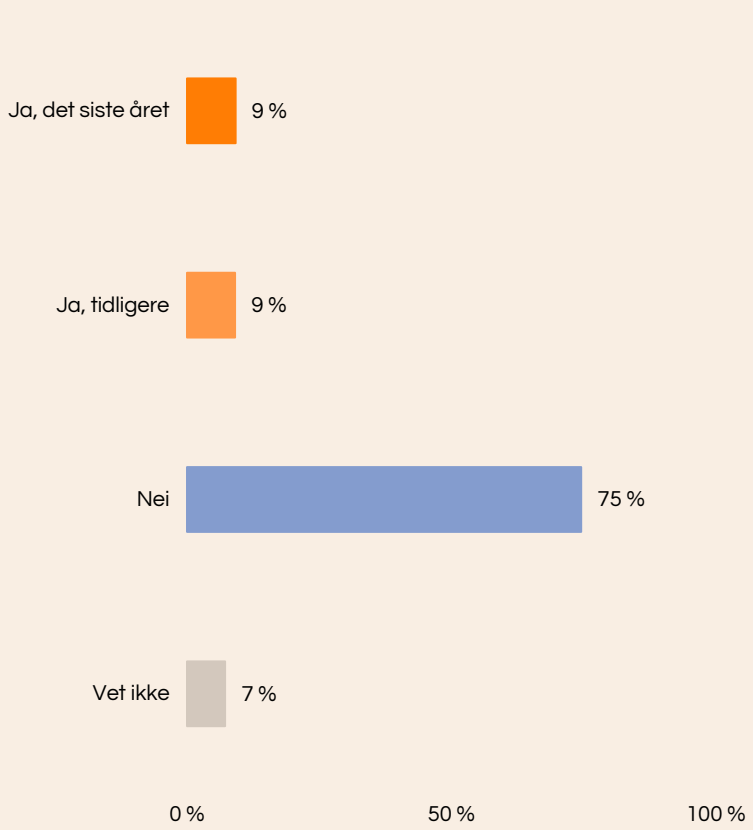
Har du brukt Språkrådets tjenester som privatperson?

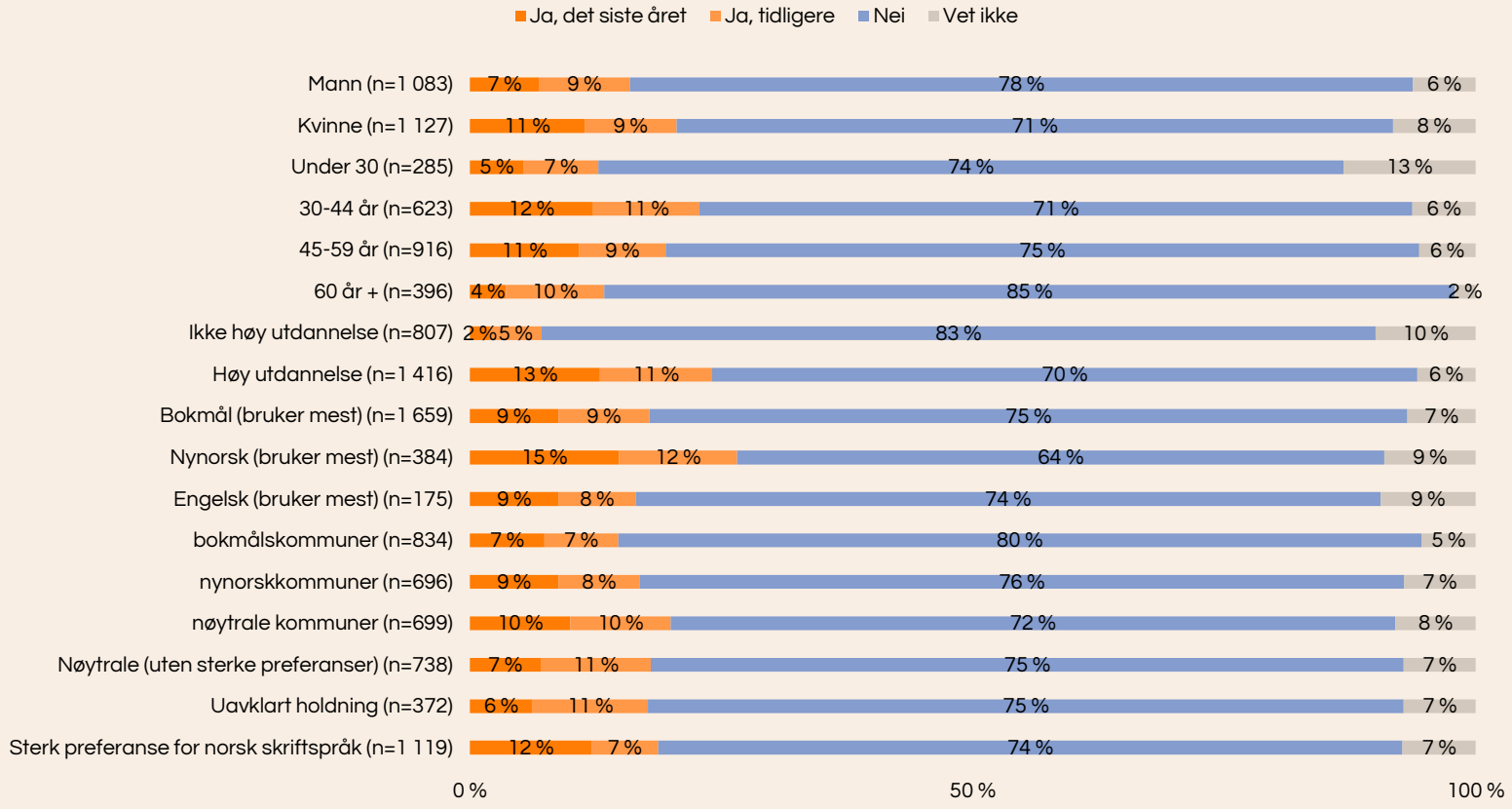

Bruk av Språkrådets tjenester

Har du brukt Språkrådets tjenester i jobbsammenheng?

Vurdering av språkrådet

Holdninger til Språkrådet - Kun de som har brukt tjenestene til språkrådet i jobb eller privat

